Škola: Základní škola Měcholupy, okres Louny, č.p. 2, 43931 Měcholupy	
Školní řád	
Č.j.: 18M/ME/24	Účinnost od: 1. 5.2018
Spisový znak:	Skartační znak: S10
Změny: Aktualizace : 1.9.2019 Aktualizace: 1.9.2020 Aktualizace: 1.9.2021 Schváleno Školskou radou dne: 28.8.2019 Schváleno Školskou radou dne: 17.6.2020 (Změna rozvrhu) Schváleno Školskou radou dne: 15.9.2021 (Hodnocení distanční výuky, slovní hodnocení, hodnocení žáků s OMJ a SVP) Aktualizace: 1.9.2023 Schváleno školskou radou dne: 4.9.2023 (Změna žvýkací tabák, mobily, omlouvání žáka) Aktualizace: 1.12.2023 Schváleno školskou radou dne:23.11.2023 (30 min přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním) Aktualizace: 10.10.2024 Schváleno školskou radou dne: 10.10.2024 (krizový plán, podávání léků ve školském zařízení) Aktualizace: 1.9.2025 Schváleno školskou radou dne: 22.9.2025 (kratom, omlouvání žáků pouze elektronicky) Aktualizace: 1.9.2026 Schváleno školskou radou dne: 15.9.2026 (podklady pro hodnocení žáků, omlouvání žáků, ŠD/ŠK čipy)	

Obsah:

1. Vydání, obsah a závaznost školního řádu
   - Vydání školního řádu
   - Obsah školního řádu
   - Závaznost školního řádu
2. Podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků, jejich zákonných zástupců a pedagogů ve škole
   - Základní práva žáků
   - Základní povinnosti žáků
   - Základní práva zákonných zástupců žáků
   - Základní povinnosti zákonných zástupců žáků
   - Základní práva a povinnosti pedagogů
   - Ochrana osobnosti ve škole (učitel, žák)
3. Docházka do školy, základní pravidla chování ve škole a informování o průběhu a výsledcích vzdělávání
   - Docházka do školy a základní pravidla chování ve škole
   - Informování o průběhu a výsledcích vzdělávání a o dalších skutečnostech
4. Provoz a vnitřní režim školy
   - Provozní a organizační záležitosti
   - Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními
5. Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí
   - Úrazy žáků
   - Bezpečnost a ochrana zdraví
   - Prevence rizikového chování a řešení šikany ve škole
   - Prevence šíření infekčních onemocnění
   - Zákaz vnášení věcí a látek ohrožujících bezpečnost a zdraví a podmínky vnášení a nakládání s běžnými věcmi, které přímo nesouvisejí s vyučováním
6. Podmínky zacházení s majetkem školy ze strany žáků
   - Zákaz poškozování a ničení majetku

Náhrada škody
7. Podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování
Omlouvání nepřítomnosti žáka
Řešení neomluvené absence
8. Poučení o povinnosti dodržovat školní řád

1. Vydání, obsah a závaznost školního řádu (§ 30 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon)

Vydání školního řádu

Na základě ustanovení § 30 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, vydává ředitel školy po projednání v pedagogické radě a schválení ve školské radě tento řád školy.

Obsah školního řádu

Školní řád upravuje:

- podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků jejich zákonných zástupců ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona)
- podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona)
- provoz a vnitřní režim školy (§ 30 odst. 1 písm. b) školského zákona)
- podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí (§ 30 odst. 1 písm. c) školského zákona)
- podmínky zacházení s majetkem školy ze strany žáků (§ 30 odst. 1 písm. d) školského zákona)
- pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (§ 30 odst. 2 školského zákona)
- podmínky ukládání výchovných opatření (§ 31 školského zákona
- podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování (§ 50 odst. 1 školského zákona)
- poučení o povinnosti dodržovat školní řád (§ 22 odst. 1 písm. b), § 30 odst. 3 školského zákona)

Příloha školního řádu:

- pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a podmínky ukládání výchovných opatření (§ 31 a 32 školského zákona)

Závaznost školního řádu

- školní řád je závazný pro všechny žáky školy, jejich zákonné zástupce a všechny zaměstnance školy a je platný i pro akce související s výchovně vzdělávací činnosti školy, které se uskutečňují mimo budovu školy

2. Podrobnosti k výkonu práv a povinností žáků jejich zákonných zástupců ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona)

Základní práva žáků (§ 21 školského zákona)

Žáci mají právo:

- na základní vzdělání a školské služby
- na rovný přístup ke vzdělávání bez jakékoliv diskriminace
- na ústavně zaručená práva a svobody při výchově a vzdělávání a všech dalších činnostech školy
- na bezpečnost a ochranu zdraví během školního vyučování a na školních akcích
- na ochranu před sociálně-patologickými jevy, před projevy diskriminace, nepřátelství a násilí,
- na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- požádat o poradenskou pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání
- vznášet své náměty, stížnosti a požadavky osobně nebo prostřednictvím třídní samosprávy k vedení školy a mají právo na jejich řádné projednání
- na rovnoměrné rozvržení výuky po celý školní rok
- v případě nejasností v učivu požádat o pomoc vyučujícího
- vytvářet třídní samosprávu, volit a být do ní voleni
- na korektní jednání a chování ze strany zaměstnanců školy
- účastnit se všech akcí pořádaných školou
- na volný čas a přiměřený odpočinek a oddechovou činnost odpovídající jeho věku

- vyjadřovat svobodně svůj názor ve všech věcech, které se ho týkají; tento názor má být vyjádřen adekvátní formou, přičemž tomuto musí být věnována patřičná pozornost
- být ochráněn před fyzickým nebo psychickým násilím a nedbalým zacházením

Základní povinnosti žáků (§ 22 školského zákona)
Žáci jsou povinni:
- řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat
- dodržovat školní řád a další vnitřní předpisy školy
- plnit pokyny zaměstnanců školy vydané v souladu s právními předpisy a školním řádem,
- ve škole i na akcích školy vystupovat slušně a ohleduplně
- nepoškozovat majetek školy a spolužáků
- informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání
-žáci nenosí do školy předměty, které nesouvisí s výukou, popřípadě výuku narušují. Přináší-li si žáci do školy mobilní telefon, vypínají jej zásadně před vstupem do budovy. Vypnutý mobilní telefon dají do boxu umístěného ve třídě. Používání mobilních telefonů žáky je ve všech prostorách a součástech školy zakázáno (týká se to i tzv. chytrých hodinek, fotoaparátů, hracích konzolí, tabletů apod.).
- zjistí-li žák ztrátu osobní věci, je povinen tuto skutečnost okamžitě ohlásit vyučujícímu, o přestávce pedagogickému pracovníkovi, který koná dohled nebo třídnímu učiteli, popř. vedení školy.

Základní práva zákonných zástupců žáků (§ 21 školského zákona)
Zákonní zástupci mají práva:
- zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků, volit a být do nich voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy nebo školskou radu s tím, že ředitel školy nebo školská rada jsou povinni se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů zabývat a své stanovisko k nim odůvodnit *(§ 21 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon)*
- na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- volit a být voleni do školské rady
- vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí vzdělávání jejich dítěte, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost
- na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání jejich dítěte
- na korektní jednání a chování ze strany zaměstnanců školy

Základní povinnosti zákonných zástupců žáků (§ 22 školského zákona)
Zákonní zástupci mají povinnosti:
- přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce *(1. duben - 30. duben)***.** Nepřihlásí dítě k zápisu k povinné školní docházce, dopustí se tím přestupku podle 182a školského zákona. *(§ 36 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon)*
- zajistit, aby žák docházel řádně do školy. Zanedbává-li péči o povinnou školní docházku žáka, dopustí se tím přestupku podle 182a školského zákona. *(§ 182a zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon)*
- informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání
- dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem
- oznamovat škole údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka, a změny v těchto údajích
- nahradit škodu, kterou žák způsobil svým nevhodným chováním a úmyslným ničením školního majetku
- průběžně kontrolovat žákovskou knížku
- na vyzvání ředitele se dostavit do školy k projednání závažných skutečností
- řídit se školním řádem a respektovat další vnitřní předpisy školy

Práva pedagogických pracovníků (§ 22a školského zákona)
Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo
- na zajištění podmínek potřebných pro výkon jejich pedagogické činnosti, zejména na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků, studentů nebo zákonných zástupců dětí a žáků a dalších osob, které jsou v přímém kontaktu s pedagogickým pracovníkem ve škole
- aby nebylo do jejich přímé pedagogické činnosti zasahováno v rozporu s právními předpisy
- na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti
- volit a být voleni do školské rady
- na objektivní hodnocení své pedagogické činnosti

Povinnosti pedagogických pracovníků (§ 22b školského zákona)
Pedagogický pracovník je povinen
- vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání
- chránit a respektovat práva dítěte, žáka nebo studenta
- chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních
- svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj
- zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku
- poskytovat dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním

Ochrana osobnosti ve škole (učitel, žák)
- pedagogičtí pracovníci mají povinnost zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišli do styku
- právo žáků a zákonných zástupců žáků na přístup k osobním údajům, na opravu a výmaz osobních údajů a právo vznést námitku proti zpracování osobních údajů se řídí směrnicí ředitele školy k ochraně osobních údajů
- zpracování osobních údajů žáků za účelem propagace školy (webové stránky, propagační materiály, fotografie) je možné pouze s výslovným souhlasem zákonných zástupců žáka
- žáci mají během vyučování vypnuté mobilní telefony, fotoaparáty a jinou záznamovou techniku, která slouží k pořizování obrazových a zvukových záznamů. Pořizování zvukových a obrazových záznamů osob (učitel, žák) bez jejich svolení je v rozporu s občanským zákoníkem (§ 84 a § 85)
- narušování vyučovacího procesu mobilním telefonem (případně jinou technikou), bude hodnoceno jako přestupek proti školnímu řádu

3. Docházka do školy, základní pravidla chování ve škole a informování o průběhu a výsledcích vzdělávání

Docházka do školy a základní pravidla chování ve škole
- žák chodí do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin. Účast na vyučování nepovinných předmětů je pro zařazené žáky povinná
- do školy přicházejí žáci vhodně a čistě upraveni. V šatnách se přezouvají do domácí obuvi, ve kterém se pohybují po škole
- docházka do zájmových kroužků je pro přihlášené žáky povinná. Odhlásit se může vždy ke konci pololetí
- za docházku žáka zodpovídají zákonní zástupci žáka
- evidenci docházky žáků do vyučování vede třídní učitel

- žák školy dodržuje pravidla slušného chování ve vztahu ke všem zaměstnancům školy i spolužákům. Nepoužívají hrubých a vulgárních slov. Používání výrazů jako „Děkuji“, „Prosím“, „Dovolte“ apod. je samozřejmostí
- žák zdraví v budově i mimo ni srozumitelným pozdravem. Všichni žáci oslovují zaměstnance školy: ,,Pane/í, paní s funkcí„
- žáci mluví takovým jazykem, který neobsahuje urážlivé, sprosté a neuctivé výrazy. Žák se vždy chová tak, aby nepoškodil pověst svoji, své rodiny ani školy
- žák je povinen respektovat práva spolužáků a zaměstnanců školy, které nesmí v jejich právech omezovat
- za chování žáků ve volném čase odpovídají zákonní zástupci žáka
- žák svých chováním a vystupováním na veřejnosti nepoškozuje dobré jméno školy
- žáci nenarušují průběh vyučovací hodiny nevhodných chováním a činnostmi, které se neslučují se školním řádem a nemají žádný vztah k vyučování (vyrušování při vyučování, napovídání při zkoušení, opisování při písemných zkouškách a používání nepovolených pomůcek). Přestávek využívají k přípravě na vyučování, nebo k přechodu do jiných učeben, k osvěžení a odpočinku
- žákům je zakázáno pořizovat během vyučování jakékoliv záznamy (zvukové, obrazové nebo elektronické). Pořizování obrazových snímků a zvukových a obrazových záznamů je upraveno v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Občanský zákoník stanoví zákaz neoprávněného vyobrazení člověka, na jehož základě je dotyčný zpětně identifikovatelný. Zároveň zakazuje neoprávněné šíření podobizny (§ 84 a násl.)
- žáci se zodpovědně připravují na vyučování, zpracovávají zadané úkoly, na vyučování mají připravené potřebné pomůcky, na hodiny tělesné výchovy vhodný oděv a vhodnou obuv.
- jestliže se žák nemohl na vyučování náležitě připravit nebo nevypracoval domácí úlohu, omluví se a zdůvodní svoji nepřipravenost učiteli na počátku vyučovací hodiny. Dle potřeby využije možnosti konzultace (přichází s doplněnou látkou, konkrétními dotazy). Učebnice a školní potřeby nosí do školy podle rozvrhu hodin a podle pokynů pedagogických pracovníků
- informace, které zákonný zástupce žáka poskytne do školní matriky nebo jiné důležité informace o žákovi (zdravotní způsobilost,…) jsou důvěrné a všichni pedagogičtí pracovníci se řídí se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- pedagogičtí pracovníci školy vydávají žákům a zákonným zástupcům žáků pouze takové pokyny, které bezprostředně souvisí s plněním školního vzdělávacího programu, školního řádu a dalších nezbytných organizačních opatření
- vyjadřuje-li žák své mínění a názory, činit tak vždy slušným způsobem

<u>Informování o průběhu a výsledcích vzdělávání a o dalších skutečnostech</u>
- všichni žáci mají právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
- zákonní zástupci žáka mají právo na přístup k informacím o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka a dalším informacím, které vyplývají z docházky do školy a společného soužití s dalšími osobami v prostředí školy
- všichni pedagogičtí pracovníci se povinně zúčastňují třídních schůzek a konzultačních dnů, na kterých informují zákonné zástupce žáků o výsledcích výchovy a vzdělávání. V případě omluvené nepřítomnosti pedagogického pracovníka zajistí, aby zákonní zástupci byli informováni jiným způsobem
- ve zvlášť opodstatněných případech poskytují pedagogičtí pracovníci zákonným zástupcům potřebné informace individuálně nebo jinou formou, na které se vedení školy a zákonný zástupce žáka domluví
- zákonní zástupci musí být včas informován o výrazně zhoršeném prospěchu žáka a o jeho neuspokojivém chování
- zákonný zástupce je povinen na vyzvání ředitele školy se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka
- výchovná komise se svolává po individuálním posouzení
- další informace jsou poskytovány prostřednictvím školní dokumentace, webových stránek školy, vývěsek, žákovských knížek, notýsků, apod.

- žáci jsou povinni informovat školu o změně své zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání
- zákonní zástupci jsou povinni informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání
- zákonní zástupci jsou povinni oznamovat škole údaje do školní matriky a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka, a změny v těchto údajích

4. Provoz a vnitřní režim školy (§ 30 odst. 1 písm. b) školského zákona), hodnocení

Provozní a organizační záležitosti

- žák chodí do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin nejpozději 5 minut před zahájením výuky a účastní se činností organizovaných školou
- začátek dopoledního vyučování je v 7.45 hodin. Odpolední vyučování na 1. stupni není, na 2. stupni začíná podle rozvrhu a končí nejpozději v 14:50. Přestávky mezi hodinami jsou 10 minut, mezi 2. a 3. hodinou je 15 minut (9:25 - 9:40)
- přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním bude 30 minut, 7. hod - 12:55- 13:40 hod, 8. hod – 13:45 – 14:30 hod, konec výuky ve 14:30 hod
- žáci navštěvující školní družinu mají vstup do budovy povolen od 6.00 hod. Činnost školní družiny je od 6:00 do 7:30 hodin, kdy vychovatelka předá děti příslušným vyučujícím a od 11:20, kdy vyučující předá děti vychovatelce, do 16:00 hodin
- pokud je s ohledem na rozvržení výuky v určitou část dne přerušena výchovně vzdělávací činnost (v souladu s rozvrhem vyučovacích hodin), škola po tuto dobu za žáka neodpovídá, pokud nevyužije nabídky školní družiny nebo školního klubu
- žáci jsou povinni sledovat informace o změnách v rozvrhu a suplování na nástěnkách nebo na www stránkách školy.
- budova se uzavírá dle zvláštního rozpisu v době, kdy je v ní ukončena veškerá činnost
- zákonní zástupci žáků, návštěvy a kontroly vstupují do budovy školy vchodem č. 1 (hlavní vchod) po ověření účelu jejich vstupu do budovy (doprovod žáka, návštěva pedagoga či ředitele školy, apod.).
- prostory školy jsou sledovány kamerovým systémem. Pravidla pro provozování kamerového systému jsou uvedena ve Směrnici ke kamerovému systému školy
- během malých přestávek žáci bezdůvodně neopouštějí učebnu. O velké přestávce po 2. vyučovací hodině se ukázněně pohybují v prostorách školy (v případě příznivého počasí i na školním dvoře, je-li tam zajištěn dohled)
- o velké přestávce se žáci mohou pohybovat ve vnitřním prostoru školní budovy. Do jiných kmenových tříd nevstupují. Vstup do některých učeben je povolena pouze za přítomnosti pedagogického pracovníka (např. interaktivní učebna, učebna výpočetní techniky, učebna přírodopisu, kuchyňka, tělocvična, učebna hudební výchovy)
- žáci nevstupují do sborovny, kabinetů a ostatních místností vyčleněných pro pedagogické pracovníky nebo zaměstnance školy, nevstupuje také do provozních míst. Vstupují pouze na vyzvání
- po vyučování se žáci ve škole nezdržují, výjimku tvoří návštěvy školní družiny nebo školního klubu.
- před vyučováním, po jeho skončení nebo po obědě mohou žáci pobývat ve školním areálu a využívat sportovní plochy a zařízení, avšak pod podmínkou, že nenarušují nadměrnou hlučností vyučování ve třídách a chovají se ohleduplně ke školnímu majetku. Škola za ně v tomto čase neodpovídá
- při akcích konaných mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, kdy místem pro shromáždění žáků není místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, se zajišťuje bezpečnost a ochrana zdraví žáků na předem určeném místě 15 minut před dobou shromáždění. Po skončení akce končí zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků na předem určeném místě a v předem určeném čase. Místo a čas shromáždění žáků a skončení akce škola oznámí nejméně dva dny předem zákonným zástupcům žáků, a to zápisem do žákovské knížky (elektronické žákovské knížky) nebo jinou písemnou informací
- při organizaci výuky na mimoškolních akcích stanoví zařazení a délku přestávek pedagog pověřený vedením akce, a to podle charakteru činnosti a s přihlédnutím k základním fyziologickým potřebám žáků

5. Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí (§ 30 odst. 1 písm. c) školského zákona)

Zajištění zdravotních služeb ve školách a školských zařízeních
Pokud zákonný zástupce požaduje, aby byl jeho dítěti podán lék během školního vyučování, je zapotřebí mít vyplněnou žádost a přiložit potvrzení od lékaře. Rozhodnutí o schválení podá ŘŠ. Pokud zákonný zástupce požaduje, aby byl jeho dítěti podán lék na nevolnost před cestou (Kinedryl), je zapotřebí mít vyplněnou žádost. Rozhodnutí o schválení podá pověřený pedagog.

Primární odpovědnost za zajištění zdravotní podpory dětem nesou v rámci výkonu rodičovské zodpovědnosti zákonní zástupci. Proto vytvoření podmínek pro poskytování jakékoliv zdravotní podpory náleží škole výhradně tehdy, je-li z časových důvodů nezbytné provést příslušné laické úkony jako je medikace apod. během pobytu dítěte ve škole. Pro tyto laické úkony lze žádat přiměřené zajištění zdravotní podpory ze strany školy.

V každodenní praxi je třeba v této souvislosti rozlišovat tři situace:
1. Akutní stavy
Neodkladné stavy u dětí musí být řešeny bez zbytečného prodlení za pomoci zdravotnické záchranné služby (kontakt 155) a operátora, který je pro tyto případy vyškolen. Škole náleží povinnost zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí. V případě neposkytnutí první pomoci mohou být zaměstnanci školy stíháni pro neposkytnutí pomoci.

2. Laické úkony, které je možné realizovat bez zdravotnického pracovníka
Typicky se jedná o předvídatelné situace, jako například dohled nad automedikací (např. aplikace inzulinu), dohled nad dietními opatřeními a podobně. Doporučujeme školám stanovit podmínky poskytování tohoto typu zdravotní podpory ve školním řádu nebo jiném vnitřním předpisu, zejména specifikovat zásady pravidelné komunikace a spolupráce školy se zákonnými zástupci. Zákonný zástupce, který po škole žádá určitou zdravotní podporu, musí zavčas doložit informace ke zdravotním potřebám dítěte a případně také doložit potřebnost zdravotní podpory ze strany zaměstnanců školy. Pokud je to v dané situaci důvodné, škola se zákonnými zástupci vytvoří plán zdravotní podpory dítěte (dále jen „plán podpory“). Ředitel školy seznámí se zněním plánu podpory relevantní zaměstnance. V plánu podpory ředitel školy uvede zaměstnance školy zodpovědné za naplňování plánu, a to s jejich souhlasem a po jejich předchozí dohodě se zákonnými zástupci dítěte. V případě potřeby může být znění plánu podpory předloženo ke konzultaci praktickému lékaři pro děti a dorost nebo specialistovi. Ředitel školy by měl v mezích svých pravomocí vynaložit součinnost při hledání optimálního řešení pro dané dítě, přiměřené věku a diagnóze tak, aby se mohlo plně účastnit školní docházky a v maximální možné míře i mimoškolních aktivit organizovaných školou.
Příklady zdravotní podpory, kterou může poskytnout pedagogický nebo jiný zaměstnanec školy:
- dohled nad orální nebo jinou formou podání léčivého přípravku (např. aplikace inzulinu inzulinovými pery nebo inzulinovou pumpou, instilace očních kapek a gelů, inhalačních léků, promazávání kůže apod.),
- dohled nad výdejem správné stravy u potravinových alergií a u dietních omezení,
- podpora u obsluhy odkašlávacích přístrojů,
- umožnění a dohled nad dodržením osobní hygieny u dětí se stomií nebo u dětí, které potřebují cévkování,
- dohled nad funkčností audiologických a jiných technických pomůcek (např. sluchadlo, inzulinová pumpa, kochleární implantát).

Zdravotní podpora pro dítě s diabetem
Pověřený pedagogický pracovník se zákonnými zástupci a ředitelem školy sestaví individuální Plán zdravotní podpory dítěte s diabetem ve škole pro konkrétní dítě a daný školní rok. Nedílnou součástí implementace tohoto plánu je vstupní edukace o diabetu a jeho řízení. Tuto edukaci zajistí zákonní zástupci diabetického dítěte v součinnosti s diabetologickým týmem.

Úrazy žáků

- žák se při všech školních činnostech chová tak, aby neohrozil zdraví své, svých spolužáků či jiných osob
- žák nenosí do školy předměty, kterými by mohl ohrozit zdraví své i ostatních
- každý úraz či nevolnost má žák povinnost neprodleně hlásit dozírajícímu, případně jinému pedagogickému pracovníkovi nebo vedení školy
- škola vede evidenci úrazů žáků, k nimž došlo při činnostech souvisejících s výukou, vyhotovuje a zasílá záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím
- žáci i zaměstnanci školy mají povinnost se účastnit pravidelných školení v problematice BOZD a BOZP a dbát bezpečnostních pokynů vedení školy
- každý zaměstnanec školy je povinen poskytnout zraněnému žákovi první pomoc. Podle závažnosti a s ohledem na věk postiženého žáka, případně další okolnosti, zajistí jeho doprovod do zdravotnického zařízení a zpět nebo domů. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně zákonného zástupce žáka
- vyučující, jemuž byl úraz nahlášen či byl svědkem úrazu, oznámí úraz vedení školy a zajistí do 24 hodin evidenci úrazu v knize úrazů, která je uložena u zástupce ředitele školy
- jde-li o úraz, který způsobil, že se žák neúčastní činnosti školy alespoň dva dny, kromě dne, kdy k úrazu došlo, je nutno sepsat záznam o školním úrazu na stanoveném tiskopise (provést registraci úrazu). Záznam o úrazu musí být sepsán nejpozději do dvou pracovních dnů ode dne nahlášení úrazu a vyplněn pečlivě ve všech odstavcích
- vyučující, který vyplňuje hlášení o úrazu, předá žákovi „Zprávu o bolestném“. Žák ji ihned po skončení léčby přinese vyplněnou ošetřujícím lékařem a předá … (v kanceláři školy)

Bezpečnost a ochrana zdraví

- škola zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a výchově, při činnostech s ním přímo souvisejících a při poskytování školských služeb
- za bezpečnost žáků během jejich pobytu ve škole, ale i mimo školu při zaměstnání organizovaném školou, zodpovídá příslušný pedagogický pracovník
- obuv a oblečení žáků musí odpovídat zásadám bezpečnosti a ochrany zdraví a dodržování hygienických pravidel
- při výuce ve třídách, v odborných pracovnách a v tělocvičně se žáci řídí řádem platným pro tyto pracovny (učebny). Do všech učeben žák přechází způsobem dohodnutým s vyučujícím
- učitelé vyučující v odborných učebnách a v tělocvičně otevírají učebny tak, aby vyučování mohlo být včas zahájeno. Učitelé vstupují do odborné učebny nebo tělocvičny první a opouštějí ji poslední, neurčuje-li provozní řád učebny jinak. Učitelé odborných předmětů a učitelé TV dbají na dodržování provozních řádů pro odborné učebny a tělocvičny. První vyučovací hodinu prokazatelně seznámí žáky s provozním řádem příslušné učebny a pravidly bezpečnosti práce v ní
- v úvodních hodinách tělesné výchovy jsou žáci seznámeni vyučujícími se zásadami bezpečnosti při tělesné výchově. Vyučující informatiky a výpočetní techniky, chemie, fyziky a biologie seznámí žáky s laboratorními řády a řády odborných pracoven. O poučení je proveden zápis v třídní knize.
- žák, který má zdravotní omezení, předloží třídnímu učiteli lékařské vyjádření o případném částečném, nebo úplném zákazu provádění tělesných cvičení a danou skutečnost oznámí vyučujícímu. Žák, který má krátkodobé zdravotní potíže předloží vyučujícímu: písemné vyjádření od zákonného zástupce - případně od lékaře. Žák, který se před nebo během cvičení necítí zdráv nebo má jiné zdravotní potíže, upozorní vyučujícího, který přihlédne k okolnostem a rozhodne o jeho další účasti na cvičení
- žáci jsou povinni zúčastňovat se hodin tělesné výchovy ve cvičebním úboru a ve vhodné sportovní obuvi
- zaměstnanec vykonává podle pokynů ředitele dohled i mimo školu a školské zařízení, zejména při kurzech, exkurzích a jiných činnostech vyplývajících ze školních vzdělávacích programů nebo učebních dokumentů, při účasti na soutěžích, přehlídkách, popřípadě při jejich přípravě a na jiných akcích organizovaných školou nebo školským zařízením
- zákonní zástupci žáků jsou povinni poskytnout vedoucímu akce údaje o zdravotním stavu dítěte. Léky, které žák užívá, předají pedagogickému pracovníkovi po předložení a schválení žádosti ŘŠ.

- žáci v průběhu exkurze hlásí okamžitě vedoucímu změnu zdravotního stavu, úraz. Podle závažnosti úrazu zabezpečí dozírající lékařskou pomoc. O události a provedených opatřeních informuje zákonné zástupce žáka
- škola zabezpečí poučení žáků před konáním akce, seznámí je se zásadami bezpečného chování a upozorní na možná rizika, včetně následných opatření. Dokladem o provedeném poučení žáků je záznam v třídní knize. Žáky, kteří nebyli v době poučení přítomni, je třeba poučit v nejbližším možném termínu (u tohoto poučení se provede zápis podepsaný žákem)

Prevence rizikového chování a řešení šikany ve škole

- V areálu školy platí pro žáky zákaz vnášení, distribuce a užívání návykových látek – tabákové (včetně vaporizérů, el.cigaret ,...), alkoholické, energetické, omamné a psychotropní látky, včetně látek, které napodobují vzhled nebo chuť návykových látek, stejně jako manipulace s nimi
- Porušení tohoto zákazu může vést ke kázeňskému postihu.
- Zákaz se vztahuje i na vstup do školy pod vlivem těchto látek
- žák je povinen respektovat Program školy proti šikanování, kdy cílem je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je posilovat oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, ve školních kolektivech
- všichni zaměstnanci školy, pedagogičtí pracovníci školy musí vést důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáky. Žáci musí tyto snahy a postupy respektovat a plnit je nejen vůči dospělým osobám, ale hlavně vůči svým spolužákům, vrstevníkům.
- žáci mají po vlastní úvaze možnost využít anonymní schránku důvěry pro svá sdělení související s problémy alkoholu, drog, šikany, gamblerství, xenofobie, rasismu či násilí, vnášení zbraní a nebezpečných látek do školy. Schránku mohou žáci využít i pro svá sdělení o trestné činnosti nebo ničení školního majetku. Informace ze schránky jsou určeny výchovnému poradci a školnímu metodikovi prevence
- projevy šikanování mezi žáky, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování apod., kterých by se dopouštěli jednotliví žáci nebo skupiny žáků vůči jiným žákům nebo skupinám (zejména v situacích, kdy jsou takto postiženi žáci mladší a slabší), jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a jsou považovány za hrubý přestupek proti řádu školy. Podle okolností ředitel školy uváží možnost dalšího postihu žáků, kteří tento zákaz přestoupí, a bude o svých zjištěních informovat jejich zákonné zástupce
- žákům není dovoleno vnášet do školy jakékoliv zbraně včetně nožů, výbušnin a jinak nebezpečné látky a předměty

Prevence šíření infekčních onemocnění

- onemocní-li žák nebo dostal-li se do styku s infekční chorobou, oznámí to žák, u nezletilého jeho zákonný zástupce, neprodleně řediteli školy, takový žák se může zúčastnit vyučování jen po rozhodnutí příslušného ošetřujícího lékaře
- žáci nebo jejich zákonní zástupci mají povinnost oznámit neprodleně řediteli školy případný výskyt infekční choroby ve svém okolí

Zákaz vnášení věcí a látek ohrožujících bezpečnost a zdraví a podmínky vnášení a nakládání s běžnými věcmi, které přímo nesouvisejí s vyučováním

- žákům není dovoleno vnášet do školy jakékoliv zbraně včetně nožů, výbušniny a jinak nebezpečné látky a předměty. Toto ustanovení se vztahuje i na všechny akce pořádané školou nebo pořádané ve spolupráci se školou
- do školy žáci nosí pouze věci potřebné k výuce, cenné věci do školy nenosí. Hodinky, šperky, mobilní telefony apod. mají neustále u sebe, mají zakázáno je odkládat, pouze z bezpečnostních důvodů a na výslovný pokyn vyučujícího, který zajistí jejich úschovu.
- s mobilním telefonem nakládá žák jako s cennou věcí. Nosí jej při sobě, neodkládá v šatně a v místech, kde by mohlo dojít k jeho odcizení. Při tělesné výchově a tehdy, když jej nemůže mít při

sobě, přístroj odkládá na místě určeném pedagogickým pracovníkem. Při vyučování jej mají vypnutý a uložený v tašce nebo v boxu na stole učitele
- žáci mohou nosit do školy mobilní telefony, platí však zákaz používání během celého vyučovacího procesu (posílání či přijímání SMS, MMS, zvukové či obrazové nahrávání, fotografování či využívání jiných služeb svého mobilního telefonu). V omezené míře a v odůvodněných případech mohou použít telefon o přestávce nebo mimo výuky a to jen se souhlasem ředitele školy. Rušení či narušování vyučovacího procesu mobilním telefonem (případně jinou technikou), bude hodnoceno jako přestupek proti školnímu řádu
- zjistí- li žák ztrátu osobní věci, je povinen tuto skutečnost okamžitě ohlásit vyučujícímu, o přestávce pedagogickému pracovníkovi, který koná dohled nebo třídnímu učiteli, popř. vedení školy. Škola nebude brát zřetel na pozdě ohlášenou ztrátu osobní věci
- k uložení jízdních kol slouží žákům pouze stojany na nádvoří školy. žáci jsou povinni kola uzamykat. Při vjezdu do areálu dvora dbají žáci zvýšené opatrnosti. Žákům není dovoleno ukládat kola do stojanů před hlavním vchodem

6. Podmínky zacházení s majetkem školy ze strany žáků (§ 30 odst. 1 písm. d) školského zákona)

Zákaz poškozování a ničení majetku
- poškozování školního majetku (graffiti, ničení nábytku, učebnic a učebních pomůcek, osobních věcí jiných osob, zařízení toalet, sportovního zařízení, okrasných keřů apod.) je nepřijatelné. V takových případech bude vyzván zákonný zástupce žáka k jednání o náhradě škody
- žák je povinen šetřit zařízení a ostatní majetek školy, chránit jej před poškozením a hospodárně zacházet se zapůjčenými učebními pomůckami, žák, popřípadě jeho zákonný zástupce, je podle Občanského zákoníku (§ 2920 a § 2921) povinen nahradit škody způsobené zejména svévolným poškozením inventáře a zařízení školy
- žáci jsou povinni šetřit elektrickou energií, vodou, jinými energiemi a surovinami
- žáci jsou povinni šetrně zacházet s učebnicemi, které jim byly svěřeny v souvislosti s výukou. Jsou si vědomi, že v případě neúměrného poničení učebnic zakoupí učebnici novou

Náhrada škody
- žák odpovídá za škodu, kterou svým jednáním způsobil a za škodu, jejímuž vzniku nezabránil, přestože to bylo v jeho silách. Způsobenou a zaviněnou škodu uhradí žák nebo jeho zákonný zástupce škole v plném rozsahu. Při zaviněném poškození školního majetku může žák školy společně se svým zákonným zástupcem zjednat nápravu škody i tím, že na vlastní náklady uvede poškozenou věc do původního stavu. Neuhrazení způsobené škody je důvodem pro vymáhání náhrady škody soudní cestou
- třídní učitelé poučí žáky a zákonné zástupce žáků o odpovědnosti žáků za škodu (§ 2920 a § 2921 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) a odpovědnosti školy za škodu žákům (§ 391 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce)

7. Podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování (§ 22 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. d), § 50 odst. 1, § 67 odst. 3 školského zákona)

Omlouvání nepřítomnosti žáka
- nepřítomného žáka neprodleně omlouvá zákonný zástupce prostřednictvím Školy online – ikona Omluvenky
- zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka.
- omluvení musí obsahovat **konkrétní, věcný a přezkoumatelný důvod** absence (např. nemoc, vyšetření u lékaře, úřední jednání, vážné rodinné události jako pohřeb apod.)
- vzhledem k povinnosti školy monitorovat skryté záškoláctví a zajišťovat bezpečnost žáků **nebudou obecné formulace jako „rodinné důvody“ či „osobní důvody“ akceptovány** jako řádné omluvení.

Pokud má absence diskrétní charakter, je zákonný zástupce povinen o této skutečnosti informovat třídního učitele osobně, telefonicky nebo důvěrnou zprávou. Nejasné nebo nedostatečně zdůvodněné absence budou posuzovány jako neomluvené."
- nemůže-li se žák zúčastnit vyučování z důvodů předem známých žákovi nebo jeho zákonnému zástupci, požádá zástupce žáka třídního učitele nebo ředitele školy o uvolnění z vyučování
- každá omluva musí být zapsána prostřednictvím Školy online – ikona Omluvenky
- třídní učitel eviduje školní docházku své třídy. V případě neomluvené absence nebo zvýšené omluvené absence informuje třídní učitel ředitele školy, který poskytnuté informace vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost
- odchod žáka z vyučování před jeho ukončením je možný pouze prostřednictvím Školy online – ikona Omluvenky
- při podezření na neomluvenou absenci si třídní učitel nebo jiný vyučující může vyžádat prostřednictvím zástupců žáka lékařské potvrzení
- nemůže-li se žák zúčastnit vyučování z nepředvídaných důvodů, je zástupce žáka povinen nejpozději do dvou dnů oznámit třídnímu učiteli důvod nepřítomnosti. Dobu, na kterou uvolní žáka:
  - jedna vyučovací hodina - učitel příslušného předmětu,
  - jeden den - třídní učitel,
  - více než jeden den - ředitel školy

<u>Řešení neomluvené absence</u>
- do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se se žákem a jeho zákonným zástupcem pohovorem, na který je zákonný zástupce pozván doporučujícím dopisem
- při počtu nad 10 vyučovacích hodin ředitel školy svolá výchovnou komisi, složení komise odpovídá závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka (ředitel školy, zákonný zástupce žáka, třídní učitel, zástupce ředitele školy, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí)
- při počtu nad 25 vyučovacích hodin ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví orgánu sociálně-právní ochrany dětí

8. Pravidla pro vyzvedávání žáků s ŠD, ŠK

<u>Evidence docházky účastníků do školní družiny, školního klubu</u>
- docházka účastníků do školní družiny/školního klubu se eviduje v souladu s platnou právní úpravou, a to buď elektronicky přes čtečku čipů, nebo ručně.
- účastník zaznamená svůj příchod přiložením čipu ke čtecímu zařízení. Odchod je zaznamenán přiložením čipu zákonným zástupcem nebo jinou pověřenou osobou, která vyzvedává. (Pokud odchází sám, přiloží čip také.)
- v případě, že elektronickou formu evidence nelze z technických či jiných důvodů využít, provádí záznam docházky (příchod a odchod žáka/žákyně) ručně vychovatelka školní družiny/školního klubu nebo jiný pedagogický pracovník, a to do písemné evidenční knihy docházky.
- za správnost a úplnost vedené evidence docházky odpovídá vychovatelka školní družiny/školního klubu, případně pověřený pedagogický pracovník.
- údaje z evidence docházky slouží výhradně pro účely organizace provozu školní družiny/školního klubu a bezpečnosti žáků a jsou zpracovávány v souladu se zásadami ochrany osobních údajů (GDPR).

9. Poučení o povinnosti dodržovat školní řád (§ 22 odst. 1 písm. b), § 30 odst. 3 školského zákona)

- Školní řád platí do odvolání.
- Změny školního řádu lze navrhovat průběžně s ohledem na naléhavost situace. Všechny změny ve školním řádu podléhají projednání v pedagogické radě, schválení ředitele školy a následně schválení školskou radou.

V Měcholupech 1.9.2025

Mgr. Klára Cíglová
ředitelka školy

Počet příloh: 2
Přílohy:

1.Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a podmínky ukládání výchovných opatření (30 odst. 2 a § 31 školského zákona)

Obsah:

I. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (§ 30 odst. 2 školského zákona)
1. Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou
   1.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání
   1.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole
2. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků
3. Stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace a jejich charakteristiku, včetně předem stanovených kritérií
   3.1 Stupně hodnocení prospěchu
   3.1.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření
   3.1.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření.
   3.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření
   3.2 Stupně hodnocení chování
4. Zásady pro používání slovního hodnocení v souladu s § 15 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, včetně předem stanovených kritérií
5. Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace
6. Způsob získávání podkladů pro hodnocení
7. Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách
   7.1 Komisionální zkouška
   7.2 Opravná zkouška
8. Způsob hodnocení žáků s SVP přiznanými podpůrnými opatřeními
9. Způsob hodnocení žáků s OMJ nebo studentů cizinců
10. Způsob hodnocení distančního vzdělávání
11.Způsob hodnocení žáků nadaných

2. Podmínky ukládání výchovných opatření (§ 31 školského zákona)
1. Zásady a pravidla pro ukládání výchovných opatření (pochvaly a jiná ocenění, kázeňská opatření)
2. Kritéria pro uložení jednotlivých druhů a stupňů výchovných opatření

I. Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků (§ 30 odst. 2 školského zákona)

1. Zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou

1.1 Zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání
1. Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.
2. Za první pololetí se vydává škola žákovi výpis z vysvědčení; za druhé pololetí vysvědčení.
3. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovně nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.
4. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.
5. Klasifikace je jednou z forem hodnocení, její výsledky se vyjadřují stanovenou stupnicí.

6. Ve výchovně vzdělávacím procesu se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková.
7. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáka.
8. Klasifikace souhrnného prospěchu se provádí na konci každého pololetí a není aritmetickým průměrem běžné klasifikace.
9. Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.
10. Chování neovlivňuje klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech.
11. Při hodnocení a při průběžné i celkové klasifikaci pedagogický pracovník uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi.
12. Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu.
13. V předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný klasifikační stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě.
14. Ohodnocením výkonu žáka klasifikačním stupněm posuzuje učitel výsledky práce objektivně a přiměřeně náročně.
15. Pro určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. Přihlíží se i ke snaživosti a pečlivosti žáka, k jeho individuálním schopnostem a zájmům. Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru a klasifikace za příslušné období.
16. Ředitel školy je povinen působit na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů.
17. Zákonní zástupci žáka jsou o prospěchu žáka informování třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:
   - průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
   - před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
   - případně kdykoliv na požádání zákonných zástupců žáka.

V případě mimořádného zhoršení prospěchu informuje učitel zákonné zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem. Případy zaostávání žáků v učení se projednají v pedagogické radě.

18. Žáci školy, kteří po dobu nemoci nejméně tři měsíce před koncem klasifikačního období navštěvovali školu při zdravotnickém zařízení a byli tam klasifikováni za pololetí ze všech, popřípadě jen z některých předmětů, se po návratu do kmenové školy znovu nezkoušejí a neklasifikují. Jejich klasifikace ze školy při zdravotnickém zařízení v předmětech, ve kterých byli klasifikováni, je závazná. V předmětech, ve kterých nebyli vyučováni, se neklasifikují.
19. Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů, z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval ročník, a žák druhého stupně základní školy, který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka.
20. Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí.
21. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník, popřípadě znovu devátý ročník.
22. Má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí, může do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl, nejpozději

však do 3 pracovních dnů od vydání vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení žáka; je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad. Komisionální přezkoušení se koná nejpozději do 14 dnů od doručení žádosti nebo v termínu dohodnutém se zákonným zástupcem žáka.

23. V případě, že se žádost o přezkoumání výsledků hodnocení žáka týká hodnocení chování nebo předmětů výchovného zaměření, posoudí ředitel školy, je-li vyučujícím žáka v daném předmětu ředitel školy, krajský úřad, dodržení pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáka stanovených podle § 30 odst. 2. V případě zjištění porušení těchto pravidel ředitel školy nebo krajský úřad výsledek hodnocení změní; nebyla-li pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků porušena, výsledek hodnocení potvrdí, a to nejpozději do 14 dnů ode dne doručení žádosti. Česká školní inspekce poskytne součinnost na žádost ředitele školy nebo krajského úřadu.
24. Žák, který plní povinnou školní docházku, opakuje ročník, pokud na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen. To neplatí o žákovi, který na daném stupni základní školy již jednou ročník opakoval; tomuto žákovi může ředitel školy na žádost jeho zákonného zástupce povolit opakování ročníku pouze z vážných zdravotních důvodů.
25. Ředitel školy může žákovi, který splnil povinnou školní docházku a na konci druhého pololetí neprospěl nebo nemohl být hodnocen, povolit na žádost jeho zákonného zástupce opakování ročníku po posouzení jeho dosavadních studijních výsledků a důvodů uvedených v žádosti.

1.2 Zásady pro hodnocení chování ve škole

1. Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě.
2. Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel slušného chování a dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období.
3. Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka; k uděleným opatřením k posílení kázně se přihlíží pouze tehdy, jestliže tato opatření byla neúčinná.
4. Škola hodnotí a klasifikuje žáky za jejich chování ve škole a při akcích organizovaných školou.
5. Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě.
6. Zákonní zástupci žáka jsou o chování žáka informování třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:
   - průběžně prostřednictvím žákovské knížky,
   - před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období),
   - okamžitě v případně mimořádného porušení školního řádu.

2. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

1. Sebehodnocení je důležitou součástí hodnocení žáků.
2. Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.
3. Chybu je potřeba chápat jako přirozenou věc v procesu učení. Pedagogičtí pracovníci se o chybě se žáky baví, žáci mohou některé práce sami opravovat. Chyba je důležitý prostředek učení.
4. Při sebehodnocení se žák snaží popsat:
   - co se mu daří,
   - co mu ještě nejde.
   - jak bude pokračovat dál.
5. Při školní práci vedeme žáka, aby komentoval svoje výkony a výsledky.
6. Známky nejsou jediným zdrojem motivace.

3. Stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace a jejich charakteristiku, včetně předem stanovených kritérií

3.1 Stupně hodnocení prospěchu

1. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:
   1 – výborný,
   2 – chvalitebný,
   3 – dobrý,
   4 – dostatečný,
   5 – nedostatečný.

Jestliže je žák z výuky některého předmětu v prvním nebo ve druhém pololetí uvolněn, uvádí se na vysvědčení místo hodnocení slovo "uvolněn(a)".

2. Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do tří skupin:
   - předměty s převahou teoretického zaměření,
   - předměty s převahou praktických činností a
   - předměty s převahou výchovného a uměleckého odborného zaměření.

3. Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

3.1.1 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovědní, přírodovědné předměty a matematika.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:
- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,
- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)
Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)
Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)
Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo
pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)
Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

<u>3.1.2 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření.</u>

Převahu praktické činnosti mají v základní škole pracovní vyučování, praktika, základy techniky, domácí nauky.

Při klasifikaci v předmětech uvedených v s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky učebních osnov se hodnotí:
- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
- kvalita výsledků činností,

- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)
Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)
Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, nářadí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)
Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomocí učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě laboratorních zařízení, přístrojů, nářadí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)
Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů, nářadí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)
Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují

předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů a nářadí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

3.1.3 Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova a zpěv, tělesná a sportovní výchova.

Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky učebních osnov hodnotí:
- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
- kvalita projevu,
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)
Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.
Stupeň 2 (chvalitebný)
Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)
Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuální a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)
Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)
Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšině chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Zásady pro vzájemné převedení klasifikace a slovního hodnocení
Prospěch

Ovládnutí učiva

1 – výborný	ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	ovládá
3 – dobrý	v podstatě ovládá
4 – dostatečný	ovládá se značnými mezerami
5 - nedostatečný	neovládá

Myšlení

1 – výborný	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti, samostatný
2 – chvalitebný	uvažuje celkem samostatně
– dobrý	menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	nesamostatné myšlení, pouze s nápovědou
5 - nedostatečný	odpovídá nesprávně i na návodné otázky

Vyjadřování

1 – výborný	výstižné a poměrně přesné
2 – chvalitebný	celkem výstižné
3 – dobrý	myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 - nedostatečný	nedokáže se samostatně vyjádřit, i na návodné otázky odpovídá nesprávně

Celková aplikace vědomostí

1 – výborný	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou
1-	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou, málokdy zakolísá
2 – chvalitebný	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
2-	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších občasných chyb, pracuje s dopomocí
3 – dobrý	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
3-	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí občas snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
4-	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává, nepracuje samostatně
5 - nedostatečný	praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí

Aktivita, zájem o učení	
1 – výborný	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	učí se svědomitě
3 – dobrý	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4 – dostatečný	malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
5 - nedostatečný	pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné
Chování	
1 – velmi dobré	Uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení školního řádu. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.
2 - uspokojivé	Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními školního řádu. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo školního řádu; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
3 - neuspokojivé	Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Klasifikaci výsledků vzdělávání žáka v jednotlivých předmětech a chování žáka lze doplnit slovním hodnocením, které bude obsahovat i hodnocení klíčových kompetencí vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

3.2 Stupně hodnocení chování

(1) Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:
a) 1 – velmi dobré,
b) 2 – uspokojivé,
c) 3 – neuspokojivé.

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré)
Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé)
Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se

opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé)
Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

4. Zásady pro používání slovního hodnocení v souladu s § 15 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, včetně předem stanovených kritérií

1. O slovním hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.
2. Třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů převede slovní hodnocení do klasifikace nebo klasifikaci do slovního hodnocení v případě přestupu žáka na školu, která hodnotí odlišným způsobem, a to na žádost této školy nebo zákonného zástupce žáka.
3. Je-li žák hodnocen slovně, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání.
4. U žáka s vývojovou poruchou učení rozhodne ředitel školy o použití slovního hodnocení na základě žádosti zákonného zástupce žáka.
5. Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje také zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat.

5. Zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace

Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení.

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami	
1 – výborný	ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	ovládá
3 – dobrý	v podstatě ovládá
4 – dostatečný	ovládá se značnými mezerami
5 - nedostatečný	neovládá
Úroveň myšlení	
1 – výborný	pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
2 – chvalitebný	uvažuje celkem samostatně
3 – dobrý	menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	nesamostatné myšlení
5 - nedostatečný	odpovídá nesprávně i na návodné otázky
Úroveň vyjadřování	
1 – výborný	výstižné a poměrně přesné

2 – chvalitebný	celkem výstižné
3 – dobrý	myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 - nedostatečný	i na návodné otázky odpovídá nesprávně
Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští	
1 – výborný	užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou
2 – chvalitebný	dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
3 – dobrý	řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
5 - nedostatečný	praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí
Píle a zájem o učení	
1 – výborný	aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	učí se svědomitě
3 – dobrý	k učení a práci nepotřebuje větších podnětů
4 – dostatečný	malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty
5 - nedostatečný	pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

Chování

1 – velmi dobré	Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.
2 - uspokojivé	Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
3 - neuspokojivé	Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

6. Způsob získávání podkladů pro hodnocení

1. Podklady pro hodnocení a klasifikaci výchovně vzdělávacích výsledků a chování žáka získává učitel zejména těmito metodami, formami a prostředky:
   - soustavným diagnostickým pozorováním žáka,
   - soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování,
   - různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové), didaktickými testy,
   - kontrolními písemnými pracemi a praktickými zkouškami předepsanými učebními osnovami,
   - analýzou různých činností žáka,
   - konzultacemi s ostatními učiteli a podle potřeby s dalšími odborníky (PPP),
   - rozhovory se žákem a zákonnými zástupci žáka.
2. Žák 2. až 9. ročníku základní školy musí mít z každého předmětu, alespoň dvě známky za každé pololetí, z toho nejméně jednu za ústní zkoušení. Známky získávají vyučující průběžně během celého klasifikačního období. Není přípustné ústně přezkušovat žáky koncem klasifikačního období z látky celého tohoto období. Výjimku tvoří vědomosti nutné k zvládnutí zkoušené látky. Zkoušení je

prováděno zásadně před kolektivem třídy, nepřípustné je individuální přezkušování po vyučování v kabinetech. Výjimka je možná jen při diagnostikované vývojové poruše, kdy je tento způsob doporučen ve zprávě psychologa.

3. Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikace, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů. Po ústním vyzkoušení oznámí učitel žákovi výsledek hodnocení okamžitě. Výsledky hodnocení písemných zkoušek a prací a praktických činností oznámí žákovi nejpozději do 7 dnů. Učitel sděluje všechny známky, které bere v úvahu při celkové klasifikaci, zástupcům žáka a to zejména prostřednictvím zápisů do žákovské knížky - současně se sdělováním známek žákům. Při hodnocení využívá i sebehodnocení žáka.
4. Kontrolní písemné práce a další druhy zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok, aby se nadměrně nenahromadily v určitých obdobích.
5. O termínu písemné zkoušky, která má trvat více než 25 minut, informuje vyučující žáky dostatečně dlouhou dobu předem. Ostatní vyučující o tom informuje formou zápisu do přílohy třídní knihy. V jednom dni mohou žáci konat jen jednu zkoušku uvedeného charakteru.
6. Učitel je povinen vést soustavnou evidenci o každé klasifikaci žáka průkazným způsobem tak, aby mohl vždy doložit správnost celkové klasifikace žáka i způsob získání známek (ústní zkoušení, písemné, ...). V případě dlouhodobé nepřítomnosti nebo rozvázání pracovního poměru v průběhu klasifikačního období předá tento klasifikační přehled zastupujícímu učiteli nebo vedení školy.
7. Vyučující zajistí zapsání známek také do třídního katalogu a dbá o jejich úplnost. Do katalogu jsou zapisovány známky z jednotlivých předmětů, udělená výchovná opatření a další údaje o chování žáka, jeho pracovní aktivitě a činnosti ve škole.
8. Pokud je klasifikace žáka stanovena na základě písemných nebo grafických prací, vyučující tyto práce uschovávají po dobu, během které se klasifikace žáka určuje nebo ve které se k ní mohou zákonní zástupci žáka odvolat - tzn. celý školní rok včetně hlavních prázdnin, v případě žáků s odloženou klasifikací nebo opravnými zkouškami až do 30. 10. dalšího školního roku. Opravené písemné práce musí být předloženy všem žákům a na požádání ve škole také zákonným zástupcům.
9. Vyučující dodržují zásady pedagogického taktu, zejména:
   - neklasifikují žáky ihned po jejich návratu do školy po nepřítomnosti delší než jeden týden,
   - žáci nemusí dopisovat do sešitů látku za dobu nepřítomnosti, pokud to není jediný zdroj informací,
   - účelem zkoušení není nacházet mezery ve vědomostech žáka, ale hodnotiti to, co umí,
   učitel klasifikuje jen probrané učivo, zadávání nové látky k samostatnému nastudování celé třídě není přípustné,
   - před prověřováním znalostí musí mít žáci dostatek času k naučení, procvičení a zažití učiva,
   - prověřování znalostí provádět až po dostatečném procvičení učiva.
10. Třídní učitelé (případně výchovný poradce) jsou povinni seznamovat ostatní vyučující s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobu získávání podkladů. Údaje o nových vyšetřeních jsou součástí zpráv učitelů (nebo výchovného poradce) na pedagogické radě.

Tabulka počtu známek za pololetí

-počet známek za pololetí – minimální počet známek za pololetí závisí na ŠŘ, klasifikačním řádu a týdenní dotaci předmětu, často se uvádí násobek týdenní hodinové dotace (př. 2x počet hodin týdně, tedy 2+2=4 známky u 2 hodin týdně, 5 hodin týdně - 5+5=10 známek za pololetí atd, viz tabulka sborovna), důležitá je i váha známek, forma hodnocení(ústní/písemná) a dostatečné pokrytí učiva. Důležité je, aby měl žák dostatek podkladů pro objektivní klasifikaci (cca 75%)

Vzor 1. třída

Předmět	Týdenní hodinová dotace	Počet známek za pololetí (minimální)
ČJ 1	8	8+8=16
M 1	5	5+5=10
PRV 1	2	2+2=4
TV 1	2	2+2=4

PČ 1	1	1+1=2
VV 1	1	1+1=2
HV 1	1	1+1=2

7. Podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách

7.1 Komisionální zkouška

1. Komisionální zkouška se koná v těchto případech:
   - má-li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí,
   - při konání opravné zkoušky.
2. Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.
3. Komise je tříčlenná a tvoří ji:
   - předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,
   - zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,
   - přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.
4. Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením nebo stupněm prospěchu. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvního nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.
5. O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy. Za řádné vyplnění protokolu odpovídá předseda komise, protokol podepíší všichni členové komise.
6. Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.
7. Konkrétní obsah a rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.
8. Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.
9. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu poznámku o vykonaných zkouškách, doplní celkový prospěch a vydá žákovi vysvědčení s datem poslední zkoušky.

7.2 Opravná zkouška

1. Opravné zkoušky konají:
   - žáci, kteří mají nejvýše dvě nedostatečné z povinných předmětů a zároveň dosud neopakovali ročník na daném stupni základní školy,
   - žáci devátého ročníku, kteří na konci druhého pololetí neprospěli nejvýše ze dvou povinných předmětů.

Žáci nekonají opravné zkoušky, jestliže neprospěli z předmětu s výchovným zaměřením.

2. Opravné zkoušky se konají nejpozději do konce příslušného školního roku, tj. do 31. srpna. Termín opravných zkoušek a konzultací žáků s příslušnými pedagogickými pracovníky stanoví ředitel školy na červnové pedagogické radě. Žák může v jednom dni skládat pouze jednu opravnou zkoušku. Opravné zkoušky jsou komisionální.
3. Žák, který nevykoná opravnou zkoušku úspěšně nebo se k jejímu konání nedostaví, neprospěl. Ze závažných důvodů může ředitel školy žákovi stanovit náhradní termín opravné zkoušky nejpozději

do 15. září následujícího školního roku. Do té doby je žák zařazen do nejbližšího vyššího ročníku, popřípadě znovu do devátého ročníku.

4. Žákovi, který konal opravnou zkoušku, se na vysvědčení uvede datum poslední opravné zkoušky v daném pololetí.
5. Třídní učitel zapíše do třídního výkazu žákovi, který konal opravnou zkoušku:

Vykonání opravné zkoušky (třídní výkaz – poznámka)
Žák vykonal dne …… opravnou zkoušku z předmětu ……s prospěchem …… .

Nedostavení se k opravné zkoušce (třídní výkaz – poznámka)
Žák se bez řádné omluvy nedostavil k vykonání opravné zkoušky, čímž jeho prospěch v předmětu …… zůstává nedostatečný

8. Způsob hodnocení žáků s SVP přiznanými podpůrnými opatřeními

a) Způsob hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalosti příznaků postižení a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se projevuje postižení žáka, a na obou stupních základní školy.

b) Při způsobu hodnocení a klasifikaci žáků pedagogičtí pracovníci zvýrazňují motivační složku hodnocení, hodnotí jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat různých forem hodnocení, např. bodové ohodnocení, hodnocení s uvedením počtu chyb apod.

c) Při klasifikaci žáků se doporučuje upřednostnit širší slovní hodnocení. Způsob hodnocení pro-jedná třídní učitel a výchovný poradce s ostatními vyučujícími.

d) Třídní učitel sdělí vhodným způsobem ostatním žákům ve třídě podstatu individuálního pří-stupu a způsobu hodnocení a klasifikace žáka.

e) Vyučující respektuje doporučené způsoby práce a hodnocení žáka, popsané ve zprávě o psychologickém vyšetření. Volí takové způsoby prověřování znalostí žáka, ve kterých se co nejméně projevuje zdravotní postižení (např. doplňování jevů místo diktátů, ústní zkoušení místo písemných prací či naopak, zkrácený rozsah písemných prací,…).

f) Podle druhu postižení využívá speciální metody, postupy, formy a prostředky vzdělávání a hodnocení, kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky, speciální učebnice a didaktické materiály.

g) Pokud je ve třídě školy vzděláván individuálně integrovaný žák, vytvoří ředitel školy podmínky odpovídající individuálním vzdělávacím potřebám žáka vedoucí k jeho všestrannému rozvoji.

Podpůrná opatření prvního stupně

Ředitel školy rozhodne o poskytování podpůrných opatření prvního stupně bez doporučení školského poradenského zařízení i bez informovaného souhlasu zákonného zástupce. Tím není dotčeno právo zákonného zástupce na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka (§ 21 školského zákona). Učitel základní školy zpracuje plán pedagogické podpory, ve kterém bude upravena organizace a hodnocení vzdělávání žáka včetně úpravy metod a forem práce a projedná jej s ředitelem školy. Pokud by nepostačovala podpůrná opatření prvního stupně (po vyhodnocení plánu pedagogické podpory) doporučí ředitel školy využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka *(§ 16 odst. 4 a 5 školského zákona a § 2 a § 10 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)*

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Podmínkou pro uplatnění podpůrného opatření 2 až 5 stupně je doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zákonného zástupce žáka. K poskytnutí poradenské pomoci školského poradenského zařízení dojde na základě vlastního uvážení zákonného zástupce, doporučení ředitele školy nebo OSPOD.

Ředitel školy určí pedagogického pracovníka odpovědného za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami *(11 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)*.

Ředitel školy zahájí poskytování podpůrných opatření 2 až 5 stupně bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a získání informovaného souhlasu zákonného zástupce.

Ředitel školy průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření, nejméně však jeden krát ročně, v případě souvisejících okolností častěji. Ukončení poskytování podpůrného opatření 2 až 5 stupně je-li z doporučení školského poradenského zařízení zřejmé, že podpůrná opatření 2 až 5 stupně již nejsou potřeba. V takovém případě se nevyžaduje informovaný souhlas zákonného zástupce, s ním se pouze projedná *(§ 16 odst. 4 školského zákona a § 11, § 12 a § 16 vyhlášky č. 27/2016 Sb.)*

9. Způsob hodnocení žáků s OMJ nebo studentů cizinců

1. Při hodnocení výsledků vzdělávání žáků, kteří nejsou státními občany České republiky a plní v České republice povinnou školní docházku se postupuje podle § 51 až 53 školského zákona a § 14 až 17 vyhlášky, tj. postupuje se stejně jako u žáků – občanů ČR s výjimkou § 15 odst. 6 vyhlášky 48/2005 Sb., o základním vzdělávání:
   - Při hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která ovlivňuje jejich výkon.
   - Žák - občan Slovenské republiky – má právo při plnění studijních povinností používat, s výjimkou českého jazyka a literatury, slovenský jazyk.
3. Škola nemá povinnost žáka - cizince doučovat českému jazyku.
4. Na konci 1. pololetí nemusí být žák - cizinec hodnocen na vysvědčení, a to ani v náhradním termínu. Pokud by žák ale nebyl hodnocen na vysvědčení na konci 2. pololetí, znamenalo by to, že musí opakovat ročník.

Hodnocení se obvykle u žáků s OMJ, kteří nerozumí jazyku, jeví jako neřešitelný problém. Za co žáka hodnotit, když nerozumí a nemluví česky? Řešením je vyhláška č. 48/2005 Sb., která stanovuje v §15 odst. 6, že v případě „hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se **úroveň znalosti českého jazyka** považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která **ovlivňuje jejich výkon**." To znamená, že při hodnocení těchto žáků v jakémkoliv předmětu přihlížíme k úrovni jejich jazyka.
V příloze vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, se v části hodnocení ve 2. a 3. stupni podpůrných opatření uvádí, že hodnocení vychází ze zjištěných specifik žáka (např. neznalosti vyučovacího jazyka). Nastavují se taková kritéria hodnocení, která žákovi umožní dosahovat osobního pokroku.
Ale i v případě, že žák s OMJ teprve čeká na vyšetření v PPP, a tudíž ještě nemůže mít IVP, ale je zjevné, že mu jeho nedostatečná znalost češtiny neumožňuje se plnohodnotně zapojovat do výuky, je vhodné i žádoucí, abychom žáka hodnotili individuálně za jeho osobní pokrok, s ohledem na jeho neznalost vyučovacího jazyka. Můžete se přitom opřít o vyjádření MŠMT.
Z výše uvedeného vyplývá, že máme-li žáka, který nedostatečně rozumí nebo nerozumí vyučovacímu jazyku, vždy **hodnotíme zejména jeho individuální pokroky a nesrovnáváme jej s ostatními žáky** ve třídě, protože jeho výchozí pozice je odlišná. Doporučujeme také používat formativní hodnocení, které klade důraz na motivační složku. Často může pomoci také slovní hodnocení, které lépe postihne individuální úspěchy a pokroky žáka. Případně může být v kombinaci se známkou.
V rámci školního řádu, jehož součástí je i hodnotící řád, by pak škola měla zvolené hodnocení žáků cizinců specifikovat, stejně jako by v ŠVP měla procesně popsat jejich postupnou integraci do výuky.
Při klasifikaci cizince je nutné především zvážit referenční rámec, na jehož principu je žák hodnocen, protože ten do určité míry ovlivňuje naše chápání klasifikace jako srovnání s ostatními, což u cizince aplikovat nelze.
Východisko z obtížné situace nabízí vypracování **plánu podpory**, na jehož základě je žák do výuky postupně integrován a ve kterém je i konkrétně stanoveno, jak a za co je žák hodnocen. Nejlepší je, pokud je pro takového žáka hned na začátku vytvořen **individuální vzdělávací plán** (na základě doporučení z PPP), v němž jsou stanoveny reálné vzdělávací cíle v konkrétních předmětech, které by žák měl za stanovené časové období zhruba zvládnout. Žáka následně hodnotíme za dosažení těchto cílů, které jsou stanoveny s přihlédnutím k jazykovým možnostem. Pokud žák nemá doporučení z

PPP, můžeme pro něj vytvořit alespoň plán pedagogické podpory. Více o plánech podpory najdete v článku Plány podpory.
Existuje také možnost v pololetí žáka z některého předmětu nehodnotit. Každopádně na konci školního roku musí být žák s OMJ ohodnocen, chceme-li, aby postoupil do vyššího ročníku, a to ze všech předmětů. V § 52 školského zákona (v odstavcích 2 a 3) a v § 69 školského zákona pro střední školy (v odstavcích 5 a 6) je uvedeno: „Nelze-li žáka hodnotit na konci prvního pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není-li možné hodnotit ani v náhradním termínu, žák se za první pololetí nehodnotí. Nelze-li žáka hodnotit na konci druhého pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo provedeno nejpozději do konce září následujícího školního roku. V období měsíce září do doby hodnocení navštěvuje žák nejbližší vyšší ročník."
Závažné nedostatky v osvojených vědomostech jsou tedy považovány za objektivní příčinu, pro kterou nemusí být žák hodnocen pouze v průběhu prvního pololetí docházky ve škole v České republice, ale čím dříve začne škola tyto „závažné nedostatky“ řešit, tím lépe pro všechny zúčastněné. **Měli bychom však mít na paměti, že nehodnocení může pro žáky působit demotivačně, proto jej považujeme za krajní řešení.**

10. Způsob hodnocení distančního vzdělávání (vnitřní předpis do školního řádu)

- Způsoby hodnocení: klasifikací s podpůrným formativním hodnocením (zpětná vazba).
- Do hodnocení se zahrnuje množství odevzdané práce, kvalita a dodržování termínu.
- Pokud žák neodevzdá práci, je klasifikován jako N (nehodnocen).
- Pokud je žák přihlášen na synchronní výuku, ale několikrát nereaguje na výzvu učitele, je možné ho klasifikovat jako N (nehodnocen).
- Pokud žák není přihlášen, je nutné kontaktovat zákonného zástupce zjistit, zda nemohl být připojen z důvodu připojení internetu nebo žák nemá IT techniku - PC nebo se žák nepřipojuje z důvodu pasivity ke vzdělávání.
- Na pedagogické poradě vždy každý třídní učitel vyhodnotí žáky, u kterých podíl z celkového počtu známek tvoří **50% a více** N (nehodnoceno).
- Následně AŘŠ vypíše termíny pro individuální přezkoušení ve škole a seznámí s nimi třídního učitele.
- Třídní učitel telefonicky oznámí zákonnému zástupci, z jakého předmětu bude žák zkoušen a kdy.
- Individuální přezkoušení proběhne v čase stanoveném kompetentním učitelem.
- Pokud se žák do školy nedostaví, třídní učitel písemně vyzve zákonného zástupce k projednání vzniklé situace, škola nabídne individuální podporu.
- Pokud nedojde ke zlepšení situace, třídní učitel kontaktuje OSPOD.

Toto ustanovení vnitřního předpisu se vydává na dobu neurčitou.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 56, 71 a 112 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), vyhláška 21/2020

Způsob hodnocení distančního způsobu vzdělávání škola přizpůsobí podmínkám dítěte/žáka/studenta pro tento způsob vzdělávání.

Hodnocení je nedílnou součástí jakéhokoli procesu vzdělávání a zejména formativní hodnocení významným způsobem ovlivňuje jeho efektivitu a dosahování očekávaných výstupů. Při výuce distančním způsobem je **poskytování kvalitní zpětné vazby nepostradatelné, neboť podporuje motivaci a ukazuje cestu k dosahování pokroku**. Úkolem učitele po dobu vzdělávání na dálku je průběžně monitorovat zapojení a aktivitu všech dětí/žáků/studentů, poskytovat jim v přiměřeném čase zpětnou vazbu, podporovat je v hledání řešení a motivovat k dalšímu pokroku. V případě, že se dítě/žák/student nezapojuje nebo se zapojuje v nedostatečné míře, není řešením pouhé konstatování

v rámci hodnocení *(např. snížený klasifikační stupeň)*. **Hodnocení není využíváno jako forma nátlaku**. Naopak je potřeba, aby učitel zjišťoval důvody a ve spolupráci se zákonnými zástupci a zletilými žáky a studenty hledal způsoby, jak dítě/žáka/studenta/ podpořit a zvýšit míru jeho zapojení. V závažnějších případech je vhodné, aby učitel o situaci informoval vedení školy a byl zvolen koordinovaný přístup. Ve vyšším odborném vzdělávání probíhá hodnocení studentů v souladu s akreditovanými vzdělávacími programy.

Pro hodnocení distanční práce žáků se užívá častěji formativní hodnocení. Oproti tradičnímu sumativnímu hodnocení přináší řadu výhod.

1) Formativní hodnocení je hodnocení průběžné, které přináší dítěti/žákovi užitečnou informaci o tom, co ví, čemu rozumí nebo co dokáže průběžně v rámci vzdělávacího procesu, a směřuje ho k naplnění stanového cíle. Umožňuje mu sledovat vlastní pokrok, vede ho k řízení svého učení a pomáhá komplexně rozvíjet jeho osobnost. Účelem formativního hodnocení je tedy identifikovat vzdělávací potřeby účastníků a přizpůsobit těmto zjištěním vyučování a učení tak, aby každý dosáhl maxima ve svém rozvoji vzhledem ke svým individuálním možnostem.

2) Sumativní hodnocení je hodnocení souhrnné, které informuje o tom, co dotyčný žák zvládl na konci určitého období. Jeho mou sumativního hodnocení je známkování, ale i slovní hodnocení může být formou sumativního hodnocení, pokud je zaměřené pouze na výsledek.

Distanční způsob výuky je vhodnou příležitostí pro **sebehodnocení** dětí/žáků/studentů, které představuje důležitou součást vzdělávání a posiluje schopnost žáků/studentů sledovat a hodnotit rozvoj svých vědomostí a dovedností. Proto je vhodné zadání pro žáky/studenty formulovat tak, aby z nich byla jasná kritéria dobrého výkonu, a využívat při vzdělávání na dálku nejrůznější nástroje podporující autoevaluaci *(např. Kahoot, Socrative Microsoft Forms, GoogleForms, testovací moduly ve školních informačních systémech, nejrůznější mobilní aplikace atp.)*.

Jednou ze žádoucích změn je i **práce s chybou**, která nemá být vnímána jako selhání či důvod k trestu, nýbrž jako přirozená součást procesu učení, hledání řešení a osvojování si efektivních postupů. Přínosné může být vytváření osobních portfolií dětí/žáků/studentů, a to buď v papírové nebo digitální podobě, dle individuálních podmínek a preferencí.

Při hodnocení v průběhu distančního vzdělávání škola dodržuje pravidla a kritéria hodnocení, která jsou dle školského zákona součástí školního řádu konkrétní školy. Pokud to situace vyžaduje, je možné školní řád v této oblasti upravit/doplnit tak, aby odpovídal i požadavkům případného distančního způsobu vzdělávání.

11. Způsob hodnocení žáků nadaných

Základní škola vytváří ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti.

Základní škola je povinna zajistit realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Podmínky ukládání výchovných opatření (§ 31 školského zákona)

1. Zásady a pravidla pro ukládání výchovných opatření (pochvaly a jiná ocenění, kázeňská opatření)

1.1. Výchovnými opatřeními jsou:
- pochvaly nebo jiná ocenění a
- kázeňská opatření.

1.1.1. Pochvaly

- Pochvaly, jiná ocenění může udělit či uložit ředitel školy nebo třídní učitel.
- Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za mimořádně úspěšnou práci.

- Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.
  Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.
- Udělení pochvaly ředitele školy se zaznamená do dokumentace školy (§ 28 školského zákona). Udělení pochvaly a jiného ocenění se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno. Jedná se pouze o pochvaly ředitele školy
- Formulace textu pochvaly musí být stručné a výstižné.

1.1.2. Kázeňská opatření

- Kázeňským opatřením jsou:
  - podmíněné vyloučení žáka ze školy nebo školského zařízení,
  - vyloučení žáka ze školy nebo školského zařízení,
  - další kázeňská opatření (napomenutí, důtka).
- Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku. Může se tedy jednat pouze o žáka základní školy, který opakoval ročník a je 10. rokem v základní škole.
- V případě zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem ředitel vyloučí žáka ze školy nebo školského zařízení.
- Zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům se se vždy považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.
- Dopustí-li se žák nebo student jednání podle předchozího bodu, oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.
- Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
  - napomenutí třídního učitele,
  - důtku třídního učitele,
  - důtku ředitele školy.
- Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.
- Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.
- Uložení napomenutí nebo důtky se zaznamená do dokumentace školy (§ 28 školského zákona).

2 Kritéria pro uložení jednotlivých druhů a stupňů výchovných opatření

- Udělení výchovného opatření je závislé jednak na stupni závažnosti prohřešku žáka a jednak na jeho případném opakování v průběhu pololetí.
- Z hlediska výchovného dopadu na chování žáka se výchovné opatření žákovi uděluje bez zbytečného odkladu co nejdříve po spáchání prohřešku a jeho důkladném prošetření.
- Prohřešky žáků typu neomluvené hodiny, podvod v žákovské knížce, nepovolené opuštění školy, opakované nevhodné chování ke spolužákům, šikana nebo její projevy, krádež, závažné úmyslné poškození zařízení školy, vulgární vyjadřování k pracovníkům školy, násilné chování ke spolužákům nebo pracovníkům školy jsou považovány za závažné porušení školního řádu, třídní učitel je povinen je okamžitě hlásit řediteli školy a seznamovat ho s průběhem jejich vyšetřování a návrhem udělení výchovného opatření.
- Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy.
- Žák se dopustí přestupku proti pravidlům slušného chování nebo školnímu řádu.
- Žák ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
- Žák záměrně narušuje výchovně vzdělávací činnost školy.

Základní škola Měcholupy, okres Louny

Krizový plán školy 2024–2025

Zpracovala: Mgr. Gondeková Helena – metodik prevence

Schválila: Mgr. Cíglová Klára – ředitelka školy

Obsah

1 Úvod

2 JAK POSTUPOVAT V JEDNOTLIVÝCH SITUACÍCH

2.1 Omamné a psychotropní látky

2.2 Alkohol

2.3 Tabákové výrobky

2.4 Záškoláctví

2.5 Krádeže a vandalismus

2.6 Šikana – Školní program proti šikanování

2.7 Kyberšikana

2.8 Netolismus

2.9 Přístup k žákům s PAS

2.10 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

2.11 Rizikové sexuální chování

2.12 Sexuální zneužívání dětí

2.13 Syndrom CAN

2.14 Rizikové chování žáků v dopravě

2.15 Poruchy příjmu potravy a sebepoškozování

2.16 Vniknutí cizí osoby či osob do areálu školy, útok aktivního střelce

2.17 Nešťastná událost – pohřešování, úmrtí, sebevražda

1 Úvod

Cílem KRIZOVÉHO PLÁNU ŠKOLY je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případě vzniku mimořádné události, dále při závažném porušení školního řádu, při vzniku rizikového chování a dalších událostí, které nejsou běžné a mohou ve škole nastat.

Krizový plán je součástí PREVENTIVNÍHO PROGRAMU ŠKOLY a ŠKOLNÍHO ŘÁDU.

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně-patologických jevů u dětí a studentů ve školách a školských zařízení 20 006/2007-51

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zřízení č.j. 24 246/2008-6

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení č.j. 21291/2010-28

Krizový tým školy:

ředitelka školy
výchovná poradkyně
školní metodička prevence
pracovník školy dle dané situace

Krizový plán školy – strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování

Dojde-li k porušení školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy nebo výskytu jiných sociálně patologických jevů (šikana, rasismus, …) bude postupováno dle školního řádu a metodických pokynů MŠMT takto:

1. Individuální pohovor se žákem (dle konkrétní situace – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence nebo ředitel školy).

2. Podle zjištěných informací spolupráce s rodinou (dle konkrétní situace třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, a ředitel školy).

3. Doporučení a zprostředkování kontaktu s odborníky (výchovný poradce, metodik prevence).

4. V případě nezájmu rodičů kontaktování sociálního odboru a oddělení péče o dítě (metodik prevence a vedení školy).

5. V případě dealerství oznámení Policii ČR (metodik prevence a vedení školy).

2 JAK POSTUPOVAT V JEDNOTLIVÝCH SITUACÍCH

2.1 Omamné a psychotropní látky

Charakteristika
Je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace omamných a psychotropních látek (OPL), a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek. Distribuce OPL je považována za protiprávní jednání, může být kvalifikována jako trestný čin, množství látky není rozhodující. Přechovávání OPL je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin. Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

Konzumace OPL ve škole

1. Je-li žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy, v době vyučování nebo při akci pořádané školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku žáku pracovník školy odebere za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistí tak, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, posoudí pedagogický pracovník, zda žákovi nehrozí nějaké nebezpečí (bezprostřední ohrožení zdraví a života).
4. V případě, že je žák pod vlivem OPL ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, přivolá lékařskou službu první pomoci (tel. 155) a Policii ČR.
5. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. O události pracovník sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na OPL, případně další vyšetření a s jakým výsledkem. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
7. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc.
9. Škola oznámí skutečnost, že nezletilý žák konzumoval OPL ve škole, jeho zákonnému zástupci. Zákonný zástupce má právo se k této skutečnost a k postupu školy písemně vyjádřit.

10. Škola splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště žáka.
11. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.
12. V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Distribuce OPL ve škole

1. Má-li pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, informuje o této skutečnosti vedení školy. Škola je povinna o této skutečnosti vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR (jedná se o podezření ze spáchání trestného činu).
2. Jestliže se distribuce OPL dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce této osoby a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
3. Pokud v rámci podezření na distribuci OPL zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

1. V případě, kdy zaměstnanec školy nalezne v prostorách školy látku, kterou považuje za OPL, postupuje takto:
a. Látku nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
b. O nálezu ihned uvědomí vedení školy a zpracuje písemný záznam o události
c. O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
d. V případě časové překážky na straně Policie ČR je třeba látku za přítomnosti dalšího zaměstnance školy s použitím ochranných rukavic vložit do obálky, na kterou se napíše datum, čas a místo nálezu. Obálku je nutné přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem zaměstnance a uschovat do školního trezoru.
Zajištěnou látka bude následně předána Policii ČR…

2. V případě, kdy zaměstnanec školy zadrží u některého žáka látku, kterou považuje za OPL, postupuje takto:
a. Zabavenou látku nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
b. O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
c. O nálezu sepíše stručný záznam, který bude obsahovat datum, místo a čas nálezu, jméno a vyjádření žáka, u něhož byla látka nalezena. Zápis podepíše zaměstnanec i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který jej odevzdal). V případě, že žák odmítne zápis podepsat, uvede zaměstnanec tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí ŠNP,VP do své agendy.
d. O nálezu škola vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky, a informuje zákonného zástupce žáka.
e. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, zaměstnanec školy předá zajištěnou látku přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Další postup nutný k identifikaci látky potom zajistí Policie ČR.

3. V případě, kdy zaměstnanci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má u sebe OPL, postupují takto:
a. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
b. Do příjezdu Policie ČR zajistí dohled nad žákem a jeho izolaci od ostatních žáků. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Kdo řeší a s kým spolupracuje učitel, třídní učitel

- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.2 Alkohol

Charakteristika
Prodej alkoholu osobám mladším 18 let je v ČR zakázán. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestním činem nebo přestupkem. Podle ustanovení školního řádu je žákům v areálu školy a při akcích organizovaných školou zakázáno požívat alkoholické nápoje. Zakázáno je také alkohol do školy a na školní akce nosit.

Konzumace alkoholu žákem ve škole

1. Je-li žák ve škole nebo na školní akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je nutné žákovi odebrat (pokud možno za přítomnosti svědka – zaměstnance školy) a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí (Bezprostřední ohrožení na zdraví a životě).
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a zavolá lékařskou službu první pomoci (tel 155).
5. Jestliže nehrozí akutní nebezpečí ohrožení zdraví a života žáka, sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka, který bude založen v agendě školního metodika prevence, a informuje vedení školy.
6. Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka neprodleně vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
7. Třídní učitel, který je o věci informován vedením školy, ohlásí skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole, zákonnému zástupci žáka.
8. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování žáka, nebo pokud se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte (§ 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).
9. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.
10. V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonného zástupce, poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace.

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

a. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury. O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
c. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
d. Zpracují stručný záznam o události.

2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:
a. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
b. O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
c. O nálezu sepíšou stručný záznam s vyjádřením žáka, u něhož byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
d. O nálezu pracovník školy vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i OSPOD.
e. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Kdo řeší a s kým spolupracuje
- ✓ učitel, třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.3 Tabákové výrobky

Charakteristika
Zákon 379/2005 a jeho novelizace zakazuje kouření ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol a školských zařízení. Nedodržuje-li osoba zákaz kouření v místech uvedených v § 8 odst. 1 a 2, a to ani po výzvě provozovatele, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila, je provozovatel oprávněn požádat městkou policii, nebo Policii ČR o zákrok směřující k dodržení zákazu. Podle ustanovení školního řádu je žákům v areálu školy při akcích organizovaných školou zakázáno kouřit (jak klasické, tak i elektronické cigarety). Zakázáno je také tabákové výrobky do školy a na školní akce nosit.

Postup školy
1. Je-li žák ve škole přistižen při konzumaci tabákových výrobků, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Tabákový výrobek či elektronickou cigaretu je nutné žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný zápis s vyjádřením žáka, který bude založen v agendě školního metodika prevence a vyrozumí ředitele školy.
4. Třídní učitel o porušení zákazu kouření informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování žáka, jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD).
6. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.

Kdo řeší a s kým spolupracuje
- ✓ učitel, třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy

- ✓ zákonní zástupci žáka

2.4 Záškoláctví

Charakteristika
Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, i školského zákona. Záškoláctví je nezřídka spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Často bývá nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména žáci, kteří se subjektivně cítí neúspěšní, nezařazení ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují.

Postup školy

1. Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví školní řád.
2. Školní docházku žáků třídy eviduje třídní učitel
3. Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka.
Součástí prevence je:
- ✓ pravidelné zpracování dokumentace o absenci žáků
- ✓ součinnost se zákonnými zástupci
- ✓ analýza příčin záškoláctví včetně přijetí příslušných opatření
- ✓ výchovné pohovory se žáky

4. Škola prostřednictvím třídního učitele může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem či zletilým žákem i doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem v případě opakujících se krátkodobých absencí nebo v případě důvodného podezření o nepravdivosti omluvy.
5. Třídní učitel je povinen sledovat jak omluvenou, tak neomluvenou absenci žáka. O neomluvené i zvýšené nepřítomnosti žáka informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje.
6. V případě, že se žák neúčastní po dobu nejméně 3 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy na podnět třídního učitele písemně zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žákovy nepřítomnosti.
7. Neomluvenou nepřítomnost s ním řeší zákonný zástupce žáka nebo třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce nebo zletilý žák pozván. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu nemluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede dohodnutý způsob nápravy.
8. Při počtu neomluvených hodin nad 10 svolává ředitel školy na podnět třídního učitele jednání se zákonným zástupcem žáka, které se zúčastní mj. školní metodik prevence, výchovný poradce, zákonný zástupce žáka, příp. orgán sociálně právní ochrany dětí. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.5 Krádeže a vandalismus

Charakteristika

Krádeže a ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterým se lze setkat v prostředí škol.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- ✓ o události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného;
- ✓ věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost;
- ✓ v případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat při vzniku škody

- ✓ jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka;
- ✓ v případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody;
- ✓ v případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ vedení školy
- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ OSPOD (opakované jednání, výchovná opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek), systém včasné intervence
- ✓ Policie ČR (v případě, kdy způsobená škoda je nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásí se také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.)
- ✓ Policie ČR – 158

2.6 Šikana – Školní program proti šikanování

Školní program proti šikanování je vypracován na základě Metodického doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j. 21291/2010-28 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. 21149/2016.

Existence programu proti šikanování vymezuje postoj školy vůči problému výskytu šikany ve školách. Program má přispívat k vytváření bezpečného prostoru, respektujícího a vstřícného prostředí ve škole. Zaměřuje se především na prevenci šikany a nabízí postupy pro případ

řešení šikanování. Je určen pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy a stejně tak žákům a jejich rodičům.

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli, a to zejména:

- ✓ podpora solidarity a tolerance,
- ✓ podpora vědomí sounáležitosti,
- ✓ vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- ✓ rozvoj spolupráce mezi žáky a jejich vzájemného respektu,
- ✓ rozvíjení jednání v souladu s právními normami a důrazem na právní odpovědnost jedince.

1. Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

Podoby šikany:

Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhružky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhružných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

Nepřímá šikana má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. kyberšikana, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhružné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí. **Kyberšikana** bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. **Škola by se kyberšikanou měla**

zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které škole pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení.

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu. Podobně, jedná-li se o šikanu pedagoga žáky, pak šikana není zlobení a nerespektování ze strany žáků, které postrádá znaky šikany. Naopak přerůstá v šikanu, stává-li se vědomým, záměrným, úmyslným a cítí-li pedagog, že není v jeho moci jej zastavit, cítí se bezbranně, ztrácí autoritu a poměr sil v rolích žák/žáci x pedagog se obrací.

Většina obětí šikany a jejích svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit. Důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků. Proto je v prevenci velmi důležité zaměřit se specificky na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany.

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka nebo pedagoga, např. fyzická zdatnost, vzhled, hmotnost, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence – snížení rozumových schopností, nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socioekonomická odlišnost, psychická odlišnost, speciální vzdělávací potřeby žáka apod. Šikana může mít také specifický obraz, odehrává-li se ve vztahu k žákům nebo pedagogům z důvodu etnicity (v ČR bývá v této souvislosti nejčastější anticiganismus), rasové nebo národnostní příslušnosti, náboženského vyznání nebo víry (často také v kombinaci s pohlavím např. muslimské dívky, židovští chlapci apod.), sexuální orientace (nejčastěji proti homosexuálům) apod.

2. Jak poznat šikanu

- **Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:**
- ✓ posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- ✓ kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- ✓ nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- ✓ příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- ✓ skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- ✓ nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- ✓ honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- ✓ rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- ✓ žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

- **Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:**

- ✓ žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- ✓ při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- ✓ při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;

- ✓ má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- ✓ působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- ✓ stává se uzavřeným;
- ✓ jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- ✓ jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- ✓ zašpiněný nebo poškozený oděv;
- ✓ stále postrádá nějaké své věci;
- ✓ odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- ✓ mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- ✓ začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- ✓ odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- ✓

Zákonní zástupci žáků by si měli všímat především těchto možných signálů šikanování:

- ✓ za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- ✓ dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- ✓ dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- ✓ nechuť dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ✓ ztráta chuti k jídlu;
- ✓ dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- ✓ dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- ✓ usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- ✓ dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- ✓ dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- ✓ zmínky o možné sebevraždě;
- ✓ odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- ✓ dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- ✓ dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- ✓ dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- ✓ dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- ✓ dítě se vyhýbá docházce do školy;
- ✓ dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

3. Stadia šikanování podle Koláře (2011)

- ✓ **První stadium: Zrod ostrakismu**

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

- ✓ **Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace**

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

- ✓ **Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra**

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šiřitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejníže, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

- ✓ **Čtvrté stadium: Většina přijímá normy**

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

- ✓ **Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana**

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly. Zvláštnosti u psychických šikan.
U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

4. Spouštěcí mechanismy šikanování

Spouštěcím mechanismem šikanování mohou být rizikové osobnostní charakteristiky protagonistů šikany a členů skupiny, osobnost pedagoga, prostředí, rodina, společnost.

Agresoři nemají žádné vědomé pocity viny, netrápí se skutečností, že někomu ubližují a zasloužený trest vnímají jako křivdu.

- ✓ **Ochrana sebepojetí** – agresor svaluje vinu na oběť, odůvodňuje své chování.
- ✓ **Sobecká a sebestředná orientace** – agresor se považuje za střed světa a z tohoto titulu si upravuje mravní hodnoty podle svých potřeb. Jejich mravní mantinely jsou pružné, vždy si nacházejí přijatelné vysvětlení pro své nemorální chování.
- ✓ **Ustrnutí duchovního vývoje u agresor**a - duchovní a psychický vývoj spolu souvisí. (Co je považováno za krásné a roztomilé u přikazujícího tříletého dítěte, se v pozdějším věku může stát zhoubným - např. středoškolák s charakterem pětiletého dítěte bude beze studu lhát, podvádět a jednat bezohledně.)

Ve většině případů šikanování se agresoři neliší od ostatních dětí, jsou pouze závislí na sobě, jsou mimořádně egoističtí a egocentričtí, jejich vztahy k druhým jsou pouze prospěchářské. Porucha duchovního a mravního vývoje není na překážku vysoké inteligenci, hluboké vzdělanosti a silné vůli k vlastnímu úspěchu.

Osobnost pedagoga, hlavní nástroj při ovlivňování skupiny a jednotlivců, musí být v pořádku, pedagog musí sám sobě rozumět a znát své možnosti. Potřebuje umět reflektovat sám sebe i svůj vztah k žákům, mít svou profesi rád. **Šikanu mohou podporovat i osobnostně nevyzrálí pedagogové, kteří nejsou schopni vytvořit ve třídě atmosféru náklonnosti, vcítění, soucitu a porozumění. Chybí jim schopnost uvidět trápení slabých žáků a vnímat skupinu jako živý organismus, ve kterém se neustále něco děje.**

5. Následky šikanování

Destruktivní účinky šikanování:

- ✓ Poškození fyzického a psychického zdraví dětí. Šikanování způsobuje obětem nezměrné psychické a fyzické utrpení. Dlouhodobě a někdy i trvale poškozuje psychické a tělesné zdraví.
- ✓ Fixování antisociálních postojů u agresorů. Nezastavený a svému osudu ponechaný agresor se stává „charakterovým mrzákem“, u něhož se upevňují antisociální postoje a celková připravenost pro trestnou činnost. Deficit v jeho duchovním a mravním vývoji se výrazně prohloubil, nikdo mu nedal jasně najevo, co nesmí dělat, co je chráněnou sférou druhého člověka.
- ✓ Ztráta iluzí o společnosti u ostatních členů skupiny. Žáci, kteří jsou svědky krutého bezpráví, ztrácejí iluze o společnosti, která by každému měla zajistit ochranu proti jakékoliv formě násilí. Mravní i zákonné normy jsou zcela bez zábran překračovány, aniž by to pro agresory znamenalo nějakou komplikaci. Snížený efekt pedagogického působení u skupiny jako celku.

Následky šikanování u obětí:

- ✓ Závažnost poškození závisí na tom, jaké míry destruktivní síly šikanování dosáhlo a zda bylo krátkodobé nebo dlouhodobé. Důležitá je i míra obranyschopnosti oběti.
- ✓ Oběti pokročilých stupňů šikanování (čtvrtého a pátého stupně) - velmi závažné následky, dotýkají se celé osobnosti, mají celoživotní charakter.
- ✓ Oběti počátečních stupňů šikanování (prvního, druhého a třetího stupně) - takový žák se ve škole necítí dobře, jeho vztah ke škole bývá negativní. Počáteční stadia šikanování zanechávají bolestivé stopy nebo opouzdřené rány, které trápí oběť ještě po mnoha letech.

6. Prevence šikanování

Úmluva o právech dítěte zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. Šikanování je v řadě případů trestnou činností. Bagatelizace problému, vyplývající z neznalosti vede řadu rodičů, pedagogů i veřejnost k tomu, že je šikanování považováno za „klukovinu“ nebo přestupek související s věkem.

Plán prevence:

- ✓ Vytvořit a zajistit pro žáky programy na podporu sebevědomí, umění komunikace, na zjištění rušivých zvláštností chování, sociometrie tříd dle situace (VP, ŠMP) atd.
- ✓ Vysvětlit žákům, co je šikana a jak se jí mohou bránit (třídnické hodiny, v rámci předmětu SPV, besedy, letáky).
- ✓ Nezastupitelnou roli má třídní učitel, sleduje chování žáků, vede žáky k osobní odpovědnosti, spolupracuje s ostatními vyučujícími. Závažné problémy řeší s výchovnou poradkyní, metodičkou prevence, případně s vedením školy.
- ✓ Žáci mohou využívat konzultačních hodin výchovné poradkyně, školní metodičky prevence.
- ✓ Věnovat pozornost pohybovému režimu žáků o přestávkách i v hodinách. Zařazovat oddechové chvilky pro uvolnění energie a odreagování stresu a agresivity.
- ✓ Vést evidenci problémových žáků a řešení problémových situací (TU, VP, ŠMP).
- ✓ Kontrolovat kvalitu dozorů ve škole a řízení tříd (ŘŠ).

7. KRIZOVÝ PLÁN – postup při řešení šikanování

Situace, které zvládne škola sama:

1. Postupy první pomoci pro počáteční stádia šikanování se standardní formou.
2. RTP - "Rámcový" třídní program – celková léčba pro řešení zárodečného stádia šikanování.

Situace, kdy potřebuje škola pomoc zvenku:

1. Metody první pomoci pro počáteční stádia šikanování s nestandardní formou.
2. Postupy první pomoci pro běžné formy pokročilé šikany.
3. Metody první pomoci (krizové scénáře) pro pokročilé šikany s neobvyklou formou, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování.
4. ZIP – Základní intervenční program – celková léčba do 3. stádia šikanování

Základní scénář první pomoci pro řešení počáteční a standardní šikany:

Řešení šikany bychom mohli nazvat „pedagogickou chirurgií“. Nesmíme podcenit sebemenší detail. Jakákoliv kamufláž je odhalitelná, neboť účinnost zákroku se dá empiricky ověřit. Ani v nejjednodušším diagnostickém případě při první pomoci, se nesmí udělat chyba. Jinak hrozí vážné nebezpečí poškození oběti. Všechny kroky musí být promyšlené. Pokročilá stádia a nestandardní formy by měli řešit pouze specialisté na problematiku školního násilí a šikanování ve spolupráci se školou.

Schéma první pomoci:

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
   a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
   b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody: a) metoda usmíření;
   b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

8. třídní hodina: a) efekt metody usmíření;
b) oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou.

1. **odhad závažnosti a formy šikany:**

Prvotním úkolem je odhadnout, jak je šikanování - nemoc vztahů ve skupině rozvinuto. Podle míry závažnosti, to znamená podle toho, zda se jedná o počáteční stadium šikany (1., 2., 3.) nebo pokročilé stadium šikany (4., 5.), je potom nutné jednat. Dále musíme rozpoznat, zda se nejedná o nějakou z neobvyklých forem šikanování, neboť ty vyžadují "doladění" našich metod. Tento důležitý úkol naplňujeme především prostřednictvím rozhovoru s informátory a oběťmi.

2. **rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi:**

Na počátku je rozhovor s informátory a oběťmi o vnějším obrazu šikanování. V případě, že hovoříme s těmi, kteří na šikanování upozornili, například s jiným pedagogem, odvážným kamarádem nebo rodičem jednoho z týraných žáků, následují ihned rozhovory s oběťmi **(ne s podezřelými pachateli**). Samozřejmě se stává, že varovné signály zachytí ten, kdo šikanu řeší – samotný třídní učitel nebo školní metodik prevence či výchovný poradce. Potom rozhovor s informátory odpadá. Nicméně vždy může být užitečné konzultovat své podezření s dalšími učiteli. S informací o šikaně přicházejí často do školy rodiče. Pedagogové by neměli jejich výpověď zpochybňovat, reagovat obranně (říkat, že to není možné) a vyjadřovat nedůvěru. Škola by měla být na podobné situace připravena, vědět tedy, jak situaci řešit. Prakticky to znamená domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte, ubezpečit je, že pomůže, a naznačit příští kroky. Při rozhovoru s obětí je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci. Je potřeba ochránit ji před možnou pomstou agresorů.

3. **nalezení vhodných svědků:**

Ve spolupráci s informátory a oběťmi vytipujeme členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat. V podstatě jde o to, abychom vybrali žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádí s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování.

4. **individuální rozhovory se svědky:**

Většinou postačí, když mluvíme s jednotlivými žáky. Důležité je, abychom rozhovory zorganizovali tak, aby o nich druzí nevěděli. Můžeme s nimi mluvit např. po vyučování. Vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků**. Vážnou chybou (vedoucí k ohrožení vyšetřování) je společné vyšetřování svědků a agresorů. Za zásadní chybu lze považovat konfrontaci obětí a agresorů.**

5. **ochrana oběti:**

Šikanované dítě je třeba chránit do doby, než se vše vyřeší. Využít všechny dostupné možnosti.

6. **předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:**

Rozhovor s agresory je vždy až poslední krok ve vyšetřování. Pokud na něj nebudeme dobře připraveni, jen ztratíme čas. Dokud neznáme vnější obraz šikanování a nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl s agresory mluvit. Všechno zapřou a podezření vyvrátí nebo zpochybní.

Hlavně však dostanou echo, že někdo "bonzoval", což vede k "zametení stop", a je reálné nebezpečí, že se agresoři pomstí podezřelým z "bonzování ". " Hlavní význam rozhovoru spočívá v paralyzování jejich agrese vůči bližním! To znamená, že setkání slouží k tomu, abychom agresory okamžitě zastavili a ochránili oběti, ale i je samé před následky jejich činů. **Většinou se dá použít princip "přitlačení ke zdi". N**apříklad je upozorníme, že při jakémkoliv
náznaku šikanování bude jejich potrestání přísnější, případně to bude ohlášeno policii apod. Zároveň zdůrazníme, že k jejich snaze napravit situaci bude přihlédnuto při řešení jejich chování. Například, když se podaří šikanování rychle vyšetřit a bezprostředně domluvit setkání s rodiči útočníků.

7. **realizace vhodné metody:**

Jakmile je vyšetřování šikany dokončeno, přistoupíme k nápravě. Metody usilují především o zastavení šikanování, obnovení dodržování oficiálních morem a zabezpečení ochrany oběti. Neřeší příčiny problému. **Dvě odlišné metody:**

1. **Metoda vnějšího nátlaku –** přinutit trestem a strachem viníky k zastavení agresivního chování a k dodržování oficiálních norem. Potřeba razantnosti a potřeba zajistit bezpečí všem ohroženým vyžaduje, aby metoda zahrnovala následující součásti:

- ✓ **Individuální nebo komisionální pohovor –** u zárodečných podob šikanování u dětí často postačí udělat pedagogický nátlak mezi čtyřma očima. Ve vážnějších případech a u pokročilých stadií je nutné uplatnit nátlak prostřednictvím komisionálního pohovoru, složení komise je různé, záleží na typu školy a na okolnostech.
- ✓ **Oznámení a potrestání agresorů před celou třídou** – úkolem pedagoga je přesvědčit žáky o tom, že autority školy dokážou spolehlivě zajistit ochranu slabších před silnými a respektování kázeňských norem školy.
- ✓ **Ochrana oběti** – bezpečnost oběti by měla být dále posílena: setkáváním pedagoga s loajálními informátory; stanovením ochránců oběti /ze třídy nebo z vyšších ročníků/; intenzívním sledováním situace; zprostředkováním péče v odborném zařízení a udržováním kontaktu s jeho pracovníkem; vytvořením „horké linky“ s rodiči apod.

2. **Metoda usmíření** – místo donucení k vnější poslušnosti se tu sleduje vnitřní proměna vztahů mezi oběťmi a agresory. Je zde akcentováno řešení problému, tedy rozmrznutí agresivního postoje, domluva a usmíření mezi aktéry šikanování. Trestání se zde nekoná, místo toho nastupuje společné hledání nápravy v neformální atmosféře. Neočekávaná důvěra a laskavě pevný postoj k agresorovi může někdy vést ke zlomu nebo alespoň k otřesu agresivních postojů. Pedagog se zachová v emočně vypjaté atmosféře jinak, než agresor očekává, tím se prolomí dosavadní bludný kruh a otevře se nová cesta, nebo se alespoň oslabí patologické chování. Je těžké odhadnout, zda metoda usmíření dosáhne rozhodujícího obratu. Je to pouze možnost, kterou stojí za to zkusit.

   Metodu lze použít v počátečních formách prvního a druhého stadia šikanování a za předpokladů, že oběti nehrozí další trauma a agresor vykazuje pohotovost své chování změnit /děti a mládež/. Při uplatňování metody usmíření dodržujeme tuto posloupnost:

1. **Nejnutnější diagnostika** – rozhovor s informátory a oběťmi; nalezení vhodných svědků; individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky.
2. **Rozhovor s obětí** – vysvětlíme jí, že náprava je možná dvěma způsoby, průběh druhého jí vysvětlíme a společně zvažujeme, který způsob je vhodnější. Při setkání se

snažíme oběť maximálně podpořit a povzbudit. Další kroky následují v případě souhlasu oběti.

3. **Rozhovor s agresorem** – v případě, že je určitá otevřenost ke změně, agresor není zarputilý, je mu také nabídnuta domluva a usmíření s obětí.
4. **Společné setkání a hledání nápravy** – cílem setkání je dovést účastníky k porozumění problému, společnému hledání nápravy a usmíření.

8. třídní hodina:

V případě výskytu šikany v třídním kolektivu je základem promyšlená strategie vedoucí ke změně klimatu ve třídě. Třídní učitel spolupracuje v tomto případě s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence. V případě nutnosti je možnost obrátit se na specializované odborníky.

9. rozhovor s rodiči oběti:

Důležité je individuální setkání s rodiči oběti. U počáteční šikany, která se dá často vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Úkolem je rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních.

10. třídní schůzka:

V případě nutnosti jsou rodiče při výskytu šikany v třídním kolektivu seznámeni s touto skutečností na nejbližší třídní schůzce či na mimořádné třídní schůzce. Třídní učitelé postupují velmi citlivě a diskrétně.

11. práce s celou třídou:

Po vyšetření šikany a potrestání viníků je třeba pracovat s celou třídou. Šikana není chřipková epidemie, která po čase ustoupí, šikana je problém trvalý, a proto je třeba s ní tak zacházet. Nejlepší prevencí je budovat trvale a systematicky kamarádské a bezpečné vztahy v celé třídě. Máme-li možnost, využijeme ke změně vztahů ve třídě spolupráci s profesionály z některých odborných zařízení (Středisko výchovné péče, pedagogicko-psychologická poradna, OS Společenství proti šikaně apod.)

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

1. První (alarmující) kroky pomoci

a. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
b. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

2. Příprava podmínek pro vyšetřování

a. zalarmováni pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
b. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
c. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
d. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

3. Vyšetřování

a. rozhovor s obětí a informátory;
b. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
c. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
d. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

4. Náprava

metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

První pomoc rodičů ve světě šikany

Šikanované děti se nacházejí v krajní nouzi, zoufale potřebují pomoc, ale často si o ni nedokážou říct. Rodiče by neměli přehlížet varovné signály a podezřelé projevy. Je třeba postupovat obezřetně, aby rodiče dítěti ještě více neublížili, ale skutečně pomohli.

1. Poskytnout dítěti maximální oporu – do vyšetření a nápravy celé situace si s ním o vývoji
situace povídat.
2. Oba rodiče by měli školu (ŘŠ, VP, ŠMP, TU) - co nejlépe pedagogy informovat o tom, co se od dítěte dozvěděli a zjistit, zda je škola schopna poskytnout odbornou pomoc, a podle toho se rozhodnout, co dál – spolupráce s odborníkem, přeřazení dítěte na jinou školu, zajištění právní ochrany dítěte.
3. Podle situace ve škole, ale i dalších okolností je možné uvažovat o dalších opatřeních - navázání kontaktu s odborníkem (Linka bezpečí, návštěva pedagogicko-psychologické poradny); návštěva rodičů agresora a pokus o domluvu o nápravě; zajištění ochrany dítěte na cestě do školy a domů; při závažnějším šikanování podání trestního oznámení na agresory na policii; může být podáno trestní oznámení i na školu jako na instituci, jejíž povinností je zajistit bezpečnost vašeho; kontaktovat se s orgány školy, kde mají zastoupení ostatní rodiče, a společně hledat pomoc.

Šikana na školách vede ke sníženému efektu pedagogického působení na žáky a podkopává jejich mravní vývoj. Ze svědků šikany, se kterou se nic nedělá, se stanou pasivní, apatičtí občané, kteří ztratili iluze o síle společnosti ve vynucování obecných pravidel správného chování. Nesprávný je názor, že zveřejnění šikany vede ke zhoršení situace. Cestou k nápravě je její zveřejnění. Je nutné prolomit neznalost, zlehčování, popírání a mlčení, a hledat odborníky kteří mají alespoň nějakou praxi v léčbě šikan. Pedagogové a rodiče se mohou obracet na linky důvěry, krizová centra a pedagogicko-psychologické poradny.

8. Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel. Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou. Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorách, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy. Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

- ✓ Prevence stojí na celoškolním přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- ✓ Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- ✓ Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- ✓ Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- ✓ Pedagog posiluje zapojení žáků do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.
- ✓ Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- ✓ Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- ✓ Všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- ✓ Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
- ✓ Všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák cítí přijatý.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedené výše. Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- ✓ Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstávat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- ✓ V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- ✓ Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování

šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se
- ✓ spánkem, pozorností, úzkosti, zvýšená citlivost, nechuť k jídlu nebo naopak a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.
- ✓ Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- ✓ Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- ✓ Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

2.7 Kyberšikana

Charakteristika
Kyberšikanu definujeme jako zneužití informačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Zvláštnosti kyberšikany oproti tradiční nepřímé (psychické) šikaně.

Anonymita

- ✓ Oběť o napadení leckdy ani nemusí dlouhou dobu vědět
- ✓ Oběť není vždy schopná identifikovat či vystopovat agresora.
- ✓ Vnímání dopadu jednání (útočník nevidí přímou reakci oběti na útok).
- ✓ Odosobnění útoku

Čas

- ✓ Útoky se prostřednictvím internetu šíří mnohem rychleji než v realitě.
- ✓ Probíhají bez přestávek (oběť je šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu).
- ✓ Útok je možné provést kdykoli.
- ✓ Příprava a realizace útoku není časově limitována.

Místo

- ✓ Agresor může provést útok odkudkoli (škola, hřiště, kavárna, doma).
- ✓ Není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě. Proměna profilu agresora i oběti. Pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost (oběť „klasické šikany“ může být kyberagresorem).
- ✓ Podmínkou provedení útoku je „kyber-gramotnost“ a její úroveň.
- ✓ Kyberprostor je dostupný komukoli.
- ✓ Děti a mladí lidé za těmito projevy šikanu vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat.
- ✓ Obtížnost zajištění rychlé ochrany oběti (odstranění profilu, SMS, ICQ).
- ✓ Často chybí svědci.
- ✓ Obtížně stopovatelný útočník.
- ✓ Nejednoznačný přístup k legislativě.

Možné druhy kyberšikany

Kyberstalking – pronásledování prostřednictvím moderních technologií. Zahrnuje opakované a intenzivní telefonování, psaní SMS, e-mailů, vzkazů na sociálních sítích apod. Na toto jednání pamatuje trestní zákoník (zákon 40/2009 Sb.) v § 354, odst. 1, písmeno c: Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že jej vytrvale prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Kybergrooming – nebezpečné chování dospělých osob, které se prostřednictvím manipulativních technik a navázáním „přátelství" v internetovém prostoru snaží dostat své oběti na schůzku v reálném světě. Cílem jejich počínání bývá sexuální zneužití, točení a focení pornografie, nucení k prostituci. Nejohroženější skupinou jsou děti a dospívající ve věku 6 - 15 let.

Happy Slapping - volně přeloženo jako „veselé fackování". Jde o obětí nevyprovokovaný útok, kdy útočník využije momentu překvapení náhodně vybrané osoby (v parku, na ulici, v metru...), kterou následně zbije. Komplic vše natáčí na mobilní telefon a video se rvačkou je poté umístěno na internet, např. na YouTube.

Sexting - distribuce fotografií a videomateriálů intimního charakteru bez souhlasu zobrazené osoby. Buď tyto materiály pořizují oběti samy, s úmyslem zaujmout nebo vyhovět svému partnerovi, nebo jsou pořizovány bez jejich vědomí. Útočník tyto materiály pak buď rozesílá všem svým známým pro „pobavení", nebo se stanou prostředkem vydírání oběti.

Typy kyberšikany

1. Přímá kyberšikana: útočník – oběť
2. Kyberšikana v zastoupení: útočník- třetí osoba - oběť

Nejčastější motivy kyberagresora

- ✓ Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebují pro svou činnost publikum.
- ✓ Znuděný, hledá zábavu, narcistický.
- ✓ Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována.
- ✓ Bere právo do svých rukou (napravující zlo, uděluje lekci).
- ✓ Pracují většinou sami, ale mohou své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli.
- ✓ Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace. (někdy může být obětí klasické šikany)
- ✓ Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný.
- ✓ Zneužívá ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání.
- ✓ Motivem jsou **dva hlavní důvody**:
- ➢ můžu
- ➢ je to legrace.

Postup při řešení kyberšikany

1. Vyrozumět ředitele školy a školního metodika prevence.
2. Zajistit ochranu oběti.
3. Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy.

4. Důkladně vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem. V případě potřeby zajistit podporu a pomoc externího pracovníka (Policie ČR, MP aj.). Kontaktovat webové prostředí, kde ke kyberšikaně došlo.
5. Informování rodičů oběti i agresora
6. Potrestání viníků dle platného školního řádu.
7. Práce s třídním kolektivem, prevence další kyberšikany.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ učitel, třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.8 Netolismus

Charakteristika

Termínem netolismus označujeme závislost na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- ✓ počítačové hry
- ✓ sociální sítě
- ✓ internetové služby (např. různé formy chatu)
- ✓ virální videa
- ✓ mobilní telefony
- ✓ televize aj.

Rizika spojená s netolismem je možné rozdělit na:

1) **Tělesná rizika**

Časté bolesti pohybového aparátů – bolest šíje, ramen, bederní páteře, drobných kloubů, zápěstí atd. Se sedavým způsobem života mohou být spojeny další problémy, např. obezita, cukrovka a srdeční onemocnění. Popisovány jsou také případy epilepsie, větší tendence riskovat, která zvyšuje riziko úrazů. Časté jsou bolesti očí, dále pak pálení a slzení očí, výskyt tiků, skvrny před očima a potíže při zaostřování při přenášení pohledu z blízkého na vzdálený cíl či naopak.

2) **Psychologická a sociální rizika**

Nadužívání počítače významně zasahuje do organizace času a projevuje se například nepravidelností v jídle nebo nedostatkem spánku. Zhoršují se mezilidské vztahy v rodině, riziko závislostního chování. Zatěžování nervového systému vede k poruchám paměti a komunikačních schopností. Předpokládá se také větší sklon k agresivitě, rvačkám, šikanování, nepřátelskému nebo podezíravému ladění. Problematickým se také může stát odtržení od reality.
Pro netolismus je charakteristický pozvolný, plíživý a neuvědomělý vznik, neostrá hranice mezi vyžíváním, používáním, problémovým užíváním a závislostí. Charakteristický je růst jednoho programu (způsobu chování) na úkor druhých do té míry, že je schopen vyřadit životně důležité programy. Pro pochopení podstaty netolismu je třeba uvědomit si, jaké potřeby dítěte či dospělého hraní on-line her vlastně uspokojuje.

K příznakům netolismu patří:

- ✓ méně vykonané práce
- ✓ pocit prázdnoty, když není člověk u počítače ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače
- ✓ brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače
- ✓ rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát
- ✓ přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá
- ✓ kradení peněz na nákup her
- ✓ stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry
- ✓ zkreslování, zatajování informací o své závislosti
- ✓ hraní kvůli úniku od osobních problémů
- ✓ narušené vztahy s rodinou
- ✓ zanedbávání učení
- ✓ opouštění dřívějších zájmů a přátel
- ✓ zhoršující se školní výsledky

Zásadní možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodinou (zákonní zástupci žáka). Je možné spolupracovat také s pedagogickopsychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, odbornými zdravotnickými zařízeními či nestátními organizacemi orientovanými na danou problematiku.

Doporučené postupy:

Základem prevence je kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Určitými znaky může být např.:

- ✓ narušení vztahů
- ✓ zhoršení prospěchu (žákovi nezbývá čas na učení)
- ✓ ztráta kamarádů (vymění je za virtuální)
- ✓ nervozita
- ✓ náhlé změny v chování
- ✓ zvýšení agresivity (spojené především s nemožností být on-line)

Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení a podpora žáka při řešení obtížných situací (pedagogicko-psychologické poradny, středisko výchovné péče, nestátní organizace zabývající se prevencí netolismu). Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.9 Přístup k žákům s PAS

Přístup k žákům s poruchami autistického spektra je vypracován na základě Metodického doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských

zařízeních, MŠMT č. j. 21291/2010-28 a jeho samostatné přílohy č. 22 Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením (č. j. 5217/2017).

1. Definice pojmu

Poruchy autistického spektra (dále jen „PAS“) jsou skupinou poruch, které se diagnostikují na základě projevů chování. V Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN - 10) jsou označovány jako pervazivní (všepronikající) vývojové poruchy, mezi které jsou řazeny mj. **dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom, jiné pervazivní vývojové poruchy, pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná.**

Základní diagnostická triáda PAS zahrnuje různou míru narušení v těchto oblastech:

- ✓ sociální interakce a sociálního chování,
- ✓ verbální i neverbální komunikace,
- ✓ v oblasti představivosti a hry, omezených vzorců chování, zájmů nebo aktivit.

Stupeň závažnosti poruch bývá různý, typická je také značná variabilita projevů. I v případě nejlehčích forem postižení zhoršují sociabilitu a ztěžují zařazení jedince do společnosti.

2. Příčiny rizikového chování

Příčinami rizikového chování žáků s PAS bývají nejčastěji situace vzniklé v důsledku nepochopení aktuální potřeby žáka s PAS jeho okolím. Mnozí žáci s PAS vykazují méně či více neschopnost funkčně komunikovat. V případě neřešení - neuspokojení potřeb žáka s PAS, podcenění možných následků, nebo naopak neadekvátní řešení nastalé situace zaměstnancem školy, může uvést žáka s PAS až k agresi vůči sobě či jeho okolí.

Incidenty tohoto charakteru jsou projevem bezmoci, frustrace z neuspokojení potřeb, přetížení z psychicky vyčerpávající situace atp.

Primárními vlivy pro rizikové chování žáků s PAS mohou být nepohodlí z aktuálního zdravotního stavu, špatné osvětlení, teplota v místnosti, nepadnoucí oděv nebo nevyhovující nábytek v místnosti. Sekundární vlivy jsou situace, které mohou žáka nějakým způsobem zneklidňovat nebo mást – nadměrný hluk, mnoho lidí pohromadě, neuspořádané pracovní místo, časová neorientovanost v průběhu dne a při pracovních činnostech a nedůsledné a matoucí chování spolužáků, učitelů nebo rodičů.

K rizikovému chování žáků s PAS může docházet také pro připoutání sociální pozornosti, jako obranná agrese, hranicotvorná, autostimulační, analgetická, pro získání nebo návrat věci nebo aktivity.

3. Nejčastější vnitřní spouštěče rizikového chování

Pedagogové, kteří pracují s žákem s PAS, po zkušenostech, vědí, jak je tento schopen funkčně komunikovat, zda je schopen požádat o pomoc, o pozornost, o to, že něco chce – potřebuje. Funkční komunikace nemusí být verbální, žáci s PAS často komunikují alternativní formou (předmětem, kartou, písemně, systémem VOKS). Alternativní komunikace však nemusí stačit k tomu, aby žák adekvátně vyjádřil, že „pociťuje problém“.

Pokud se rizikové chování objeví u žáka, který se tak nikdy nechoval nebo se opakuje a nemizí, zvýší se jeho intenzita, je nutné zjistit proč, kdy, kde, s kým a při čem se problémové chování vyskytuje, co mu předchází a co následuje. Je třeba uvažovat o lékařském vyšetření. Rizikové chování žáků s PAS, které přestože vypadá stále stejně, může mít pokaždé jinou funkčnost.

Restriktivní postupy

Restriktivní postupy jsou dovoleny důrazně pouze pro akutní zvládnutí takového rizikového chování žáka s PAS, které by mohlo vést ke zranění žáka nebo lidí v jeho okolí, nebo k vysoké materiální škodě.

- ✓ fyzická restrikce – zalehnutí dítěte při krizové situaci (agresivní výpad proti osobám v okolí)
- ✓ mechanická restrikce – zabránění pohybu žákovi (zamknutí v místnosti, nudné, zvenčí kontrolovatelné, na max. 5-20 min dle fyzického)

4. Pravidla předcházení rizikovému chování

- ✓ Pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zabezpečení předvídatelnosti (struktura prostředí a činností, předcházení nečekaným situacím, příprava na nové situace).
- ✓ Pravidlo jasné a konkrétní motivace (výběr adekvátní motivace, zvýšená potřeba logických důvodů pro vykonání určité práce a splnění úkolů).
- ✓ Zohlednění možných problémů s generalizací (tato skutečnost ovlivňuje různou míru zvládání konkrétních osvojených dovedností v závislosti na aktuálním prostředí; může nastat situace, že např. v domácím prostředí zvládnutou činnost není schopen žák zvládnout ve škole nebo v dalším prostředí, a naopak).
- ✓ Pravidlo vyšší míry tolerance a pedagogické empatie (viz příloha Komunikační klíč).
- ✓ Pravidlo důslednosti v přístupu (v případě, že je potřeba změnit původní nastavený postup, je nezbytné jasně a logicky vysvětlit, proč ke změně dochází; změnu je dobré podpořit vizualizovanou informací).
- ✓ Vyšší míra vizuální podpory (denní režim, psané připomínky a pravidla, vysvětlivky, procesní schémata, rozkreslené či rozepsané postupy činnosti, sepsané správné řešení situace, vizualizace času pomocí minutky, komunikační technologie). Dodržování základních principů strukturovaného vyučování – struktura prostředí, času, jednotlivých úkolů.
- ✓ Nadstandardní řešení obtíží s pozorností (podporovat aktivity, které žákovi s PAS umožní přijatelný pohyb v hodině, vyvážené střídání odpočinku a práce).
- ✓ Vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek (žák s PAS má odlišné chápání ironie a sarkasmu, proto je dobré se jim v komunikaci vyhnout, dotazy klást přesně, zařazovat vhodné formy nácviku sociálních situací).
- ✓ Možnost odpočinku a relaxace.

5. Postup školy pro optimální zvládnutí rizikového chování žáka s PAS

Pověřený pedagog (školní metodička prevence/ výchovná poradkyně) vypracuje krizový plán **individuálně pro žáka s PAS –** plán obdrží třídní učitel a všichni pracovníci školy, kteří s žákem pracují, jsou s krizovým plánem seznámeni.

V Krizovém plánu pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS jsou:

Základní údaje (jméno a příjmení žáka, datum narození, místo trvalého pobytu, kontaktní údaje na zákonného zástupce/telefon, název a adresa školy, ročník, pracovník, který spolupracuje na vytváření Krizového plánu, třídní učitel, asistent pedagoga, vyučující žáka

Popis obtíží žáka (spouštěcí mechanismy vzniku problémových situací u konkrétního žáka v konkrétních situacích, na konkrétních místech, v přítomnosti konkrétních osob, v jejich přístupu apod., např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin, únava a „přetažení", přecitlivělost na různé podněty jako zvuky, světlo, barvy, pachy, doteky, nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění)

Doporučený postup v případě, kdy problémová situace nastala (obsahuje popis konkrétních kroků při vzniku RCH, vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek, kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky, např. linku 155)

6. Kdo řeší, s kým spolupracuje

Krizový tým, pro řešení rizikového chování žáků s PAS tvoří:

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště – školní metodik prevence a výchovný poradce
- ✓ vedení školy
- ✓ rodiče

7. Klíč pro komunikaci se žákem s PAS

Jak se chovat k osobám s autismem, když se ocitnou v potížích a podlehnou panice? Jak těmto situacím předcházet?

- ✓ **Jednej předvídatelně**
  Vyvarujte se situací, kdy se například – byť s těmi nejlepšími úmysly – dotknete ramene člověka s autismem, aniž by předem viděl, že se tak chystáte učinit.
- ✓ **Plánuj**
  Rozhodně se vyplatí, když předem popíšete, co se bude dít. Člověku s autismem to velmi pomůže v orientaci a snáze přečká i nepříjemný rozhovor.
- ✓ **Nekřič**
  Nikdy na člověka s autismem nekřičte ani nezvyšujte hlas, může to zablokovat komunikaci či vyvolat autistickou krizi. Mnoho lidí s autismem má mnohem citlivější sluch, než si dokážete představit.
- ✓ **Ptej se jasně**
  Formulujte otázky jednoduše a jasně, nejlépe aby bylo možno odpovídat ANO/NE, nepoužívejte příměry a nežertujte. Neklaďte více otázek najednou.
- ✓ **Mluv jednoduše**
  Nepokoušejte se oslnit člověka s autismem svou slovní zásobou. Je lepší mluvit pomalu a spíše v kratších větách a předat sdělení srozumitelně a bez odbíhání. Vyvarujte se řečnických otázek.
- ✓ **Buď trpělivý**
  Pokud člověk s autismem nereaguje na vyřčené, nemusí to znamenat, že odpovědět nechce. Pokud se dlouze rozmýšlí, nepobízejte ho, ale přeformulujte otázku.

- ✓ **Rozumět a vědět**
  Pokud rozumí, a přesto se nevyjadřuje, pak je možné, že si v panice nedokáže rozmyslet odpověď. Nebojte se bez afektu zopakovat otázku – pomůžete mu tak se na odpověď soustředit.
- ✓ **Jaký je den?**
  Člověk v autistické krizi může mít zhoršenou orientaci v čase a prostoru – pomozte mu popsáním, co se dělo, děje a dít bude. Pokud váhá při chůzi, tak ho doprovoďte, přestože zná cestu.
- ✓ **Omezuj pohled do očí**
  Každý pohled do očí a zejména navázání očního kontaktu může vyvolat v člověku s autismem nejistotu nebo i paniku.
- ✓ **Dej najevo pochopení**
  Rozhodně neproděláte, když vyjádříte účast. Vyvarujte se ale frází, místo „To přejde" řekněte raději „Chci vám pomoci" – bude to srozumitelné a povede to k ujištění, že na to není sám.

8. Zastřešující organizace pro žáky s PAS

NAUTIS – Národní ústav pro autismus, http://www.praha.apla.cz/
Občanské sdružení poskytující podporu osobám s PAS, http://www.zasklem.com/
Rett Community, Spolek rodičů a přátel dívek s Rettovým syndromem, http://www.rett-cz.com/
Křesadlo HK, Centrum pomoci lidem s PAS, https://www.kresadlohk.cz/
Centrum Terapie Autismu, http://www.cta.cz/o-nas/
AUT – Spolek rodičů dětí s PAS, http://autistickaskola.cz/cs/podporujinas/organizace/aut-spolek-rodicu-deti-s-pas/
Občanské sdružení ProCit, http://www.autismusprocit.cz/

2.10 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Charakteristika

Extremistické chování je takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.
Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně je i poškozuje.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování.

Antisemitské jednání je takové, které poškozuje objekt židovského charakteru.

Mezi rizikové chování žáků patří:

- ✓ verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení anebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu
- ✓ agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky
- ✓ zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu

Výskyt rasismu a extremismu ve škole je podmíněn i tradicemi, specifiky a problémy určitého regionu a podmínkami na konkrétní škole. Příklon k extremismu ovlivňují osobnostní dispozice, které jsou dotvářeny rodinným, školským a volnočasovým prostředím. Silný je především vliv blízkých vrstevníků a rodiny.

Primární prevence rasismu a xenofobie

Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovoříme o extremismu a o negativech spojených s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Doporučené postupy:

1. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole. (vyučující, třídní učitel, metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy)

2. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.

3. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabídneme jim spolupráci.

4. V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).

5. Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskuzi se žáky.

Kontakty, informace:

- ✓ Člověk v tísni o. s. – http://clovekvtisni.cz
- ✓ http://www-sekty-cu/www/index.php
- ✓ (poradenství proti náboženskému extremismu)

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.11 Rizikové sexuální chování

Charakteristika

Sexuální rizikové chování je souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). Lze sem zařadit např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem apod. Nepodceňujeme v oblasti prevence významnou úlohu sexuální výchovy. Je nutné motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti. Je žádoucí, aby si žáci osvojili odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím. Nebezpečí hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercionalizací sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšuje se počet výskytu pohlavně přenosných chorob, narůstá počet HIV pozitivních, rozmáhá se homofobie. K sexuální výchově přistupujeme systematicky, jelikož se jedná o dlouhodobé, záměrné, cílevědomé působení na žáka.

Primární prevence sexuálního chování

- ✓ preventivní programy přizpůsobit věku a vzdělání cílové skupiny,
- ✓ předávat informace o způsobech ochrany před nemocemi,
- ✓ informovat o tom, co je sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování,
- ✓ upozorňovat na práva dítěte a důstojnost člověka,
- ✓ podporovat tvorbu zdravých postojů k vlastnímu tělu, vztahům a sexuálnímu chování,
- ✓ minimalizovat projevy nesnášenlivosti, předsudky apod. V oblasti vztahů, sexu a sexuální orientace.

Doporučené rady při zjištění sexuálně rizikového chování

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

1. pokud ho dítě neprovádí v soukromí;
2. pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího;
3. pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Kdo řeší a s kým spolupracuje – doporučený postup

Situaci řeší v tomto pořadí:

1. třídní učitel,
2. školní metodik prevence, výchovný poradce,
3. vedení školy,
4. zákonní zástupci žáka, žáci,
5. OSPOD,
6. další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti

(i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

2.12 Sexuální zneužívání dětí

Charakteristika

Za sexuální zneužívání dětí je považováno jakékoli nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého kontaktu. Pohlavní zneužívání se dělí na dotykové a bezdotykové.

Příznaky sexuálního zneužívání dětí

- ✓ Poranění pohlavních orgánů
- ✓ Záněty pohlavních orgánů
- ✓ Předčasné zahájení sexuálního života
- ✓ Bolesti břicha
- ✓ Noční pomočování
- ✓ Poruchy příjmu potravy
- ✓ Lítostivost, plačtivost
- ✓ Smutek, apatie, deprese
- ✓ Vztek, hněv, agrese
- ✓ Po vyučování nespěchá domů

Primární prevence zneužívání dětí

Primární nespecifická prevence spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem. Děti by měly mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení.
Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení dětí s jejich právy a povinnostmi,
a to adekvátně jejich věku.

Doporučené postupy při zjištění zneužívání dětí

Při podezření, nebo když se dítě svěří pedagogovi a bude žádat pomoc, by měl učitel následné kroky diskutovat s výchovným poradcem, metodikem prevence, psychologem a ředitelem školy. Vyšetření je vhodné přenechat odborníkům, kteří zjistí, zda se jedná o důvodné podezření.

- ✓ Učitel by neměl nutit dítě mluvit o detailech, ale spíše mu naslouchat a zprostředkovat možnosti řešení situace. Pokud se dítě učiteli svěří nebo učiteli něco naznačí, učitel by měl dítěti naslouchat, snažit se mu porozumět, věřit mu. Po uskutečnění rozhovoru by si měl vše zapsat.
- ✓ V procesu ochrany dítěte z pohledu pedagoga by také neměl chybět rozhovor s rodiči dítěte. Účelem tohoto rozhovoru není pouze informovat rodiče o problému, ale i o doplnění dosavadních informací a potvrzení podezření, že je dítěti v rodině ubližováno.

- ✓ V kontaktu s rodiči by měl učitel postupovat maximálně opatrně, nevyslovovat žádné dohady ani obvinění. Rodičům pouze sdělí důvod obav o dítě, ale měl by se při tom vyhnout odkazům na sdělení samotného dítěte.
- ✓ V případě, že je podezření pravdivé a dítě je v rodině skutečně ohroženo, je pravděpodobné, že budou rodiče reagovat agresivně a zaujmou obrannou pozici ještě dříve, než je podezření zcela vysloveno.
- ✓ Pokud má pedagog podezření, že se násilí netýká jen dítěte, ale i jednoho z rodičů, je vhodné s ním hovořit také o samotě, bez potenciálního pachatele domácího násilí.
- ✓ V případě, že se dítě stalo obětí zneužívání mimo rodinu, budou rodiče pravděpodobně reagovat odlišně. Budou spolupracovat a uvítají jakékoli aktivity zaměřené na prokázání zneužívání, ubližování a ochranu dítěte.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.13 Syndrom CAN

Charakteristika

Jedná se o známky poranění, například o modřiny, otoky, řezné rány, otisky dlaně a prstů, stopy po opaření, popálení cigaretou, lysinky ve vlasech, trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena, zkažené zuby, nedostatečné oblečení, vyčerpanost a přepracovanost, změny v chování, dlouhodobá depresivní nálada, stísněnost, nezájem o dění kolem, sebepoškozování, potíže se soustředěním, zhoršení prospěchu. Je třeba dávat pozor zvláště při opakování.

Změny v chování dítěte:

- ✓ celková stísněnost a nezájem o dění kolem,
- ✓ zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými,
- ✓ úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob,
- ✓ sebepoškozování,
- ✓ útěky z domova
- ✓ opakovaná zranění včetně zlomenin,
- ✓ modřiny a otoky,
- ✓ otisky různých předmětů a rukou na těle,
- ✓ trvalý hlad, podvýživa
- ✓ vyčerpanost

Primární prevence syndromu CAN

V rámci všeobecné prevence je třeba zařadit tuto problematiku do výuky. Je třeba žáky informovat o: dětských právech, hranicích, které by neměl ani rodič překročit, co dělat, pokud se dítě setká s prvními projevy týrání, zneužívání či zanedbávání, tzv. tabu zónách na těle dítěte, na koho se obrátit.

Doporučené postupy při zjištění syndromu CAN

- ✓ Důležitá je všímavost pedagoga, zda dítě nese nějaké stopy týrání. Jde o změny chování žáka či o fyzické známky vypovídající o násilném zacházení s dítětem.
- ✓ Vyučující informuje třídního učitele a výchovného poradce. Tyto dvě osoby sdělí podezření řediteli školy. V týmu, na základě zjištění od dalších vyučujících dítěte, záležitost vyhodnotí a OZNÁMÍ podezření OSPOD. Tím splní OZNAMOVACÍ POVINNOST, která škole vyplývá dle § 10 odst. Č. 4, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.
- ✓ Vyučující/třídní učitel se citlivým způsobem v soukromí může dítěte dotázat na jím zaznamenané projevy (o pohovoru učiní záznam). Je nutné respektovat případnou neochotu dítěte o věci mluvit. V případě sexuálního podtextu je nezbytné vyvarovat se podsouvání odpovědí dítěti, zaznamenat co nejpřesněji sdělení dítěte a dále doporučujeme věc více nerozebírat a neprodleně skutečnost oznámit na OSPOD.
- ✓ Další kroky škola činí ve spolupráci s OSPOD či orgány činnými v trestním řízení. Při podezření z týrání, zvláště sexuálního zneužívání je kontaktování rodiny spíše nežádoucí. Naopak u zanedbávání je spolupráce školy a rodiny žádaná.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.14 Rizikové chování žáků v dopravě

Charakteristika

Rizikové chování v dopravě můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

Dělíme ho zejména podle cílové skupiny, o které pojednáváme. Základní dělení představují **motorizovaní a nemotorizovaní účastníci** dopravy:

a) chodec,
b) cyklista,
c) cyklista v městském prostředí,
d) cestující hromadnou dopravou,
e) spolujezdec v motorizovaném vozidle,
f) řidič mopedu nebo motocyklu s objemem do 50 cm3.

Druhým kritériem pro dělení je **věk cílové skupiny**. Z pohledu prevence ve školách je nejvýznamnější dopravní výchova, která začíná na prvním stupni základních škol (navazuje na předškolní dopravní výchovu). V rámci prevence rizikového chování je tomuto tématu věnována pozornost i na středních škol.

Dělení podle věku:

- ✓ 1.stupeň základní školy – chodec, cyklista a cestující hromadnou dopravou,
- ✓ 2.stupeň základní školy – cyklista v městském provozu,
- ✓ střední škola – cyklista v městském provozu, řidič mopedu a motocyklu do 50 cm3, řidič automobilu, spolujezdec.

Dělení podle typu rizikového chování:

- ✓ rizikové chování způsobené vlivem návykových látek (alkohol a jiné drogy),
- ✓ rizikové chování způsobené neznalostí dopravních předpisů,
- ✓ rizikové chování způsobené osobnostními faktory (agresivní jednání, vyhledávání vzrušujících zážitků, deprese, přeceňování vlastních schopností).

Řešení problému prevence

V dopravě se v rámci preventivních aktivit zaměřujeme na:

- ✓ cílovou skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se nechovají rizikově (primární prevence) a u nichž se snažíme vzniku rizikového chování zabránit, nebo ho alespoň co nejvíc oddálit,
- ✓ skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovají rizikově a jejichž chování se snažíme změnit, resp. mu zamezit (sekundární prevence),
- ✓ skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovali rizikově (a už se nechovají) a jejichž současné chování se snažíme podpořit, skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovají rizikově, svoje chování nehodlají změnit a jejichž chování se snažíme modifikovat tak, aby směrovalo k snižování následných rizik (terciální prevence).

Příklady jednotlivých opatření

- ✓ dopravní výchova na školách,
- ✓ výcvik a výchova na dopravním hřišti aj.,
- ✓ informačně-edukativní kampaně,
- ✓ mediální kampaně,

Rizikové chování v dopravě je

- ✓ chování v rozporu s oficiálními a neoficiálními pravidly,
- ✓ agresivní chování,
- ✓ neočekávané (nebo nezvyklé) chování.

V rámci preventivních aktivit v dopravě předcházíme

- ✓ nehodám (selhání dopravního systému),
- ✓ úrazům,
- ✓ ztrátám na životech,
- ✓ psychickým traumatům,
- ✓ materiálním škodám,
- ✓ negativním ekonomickým dopadům (např. jako důsledku dopravního kolapsu),
- ✓ ničení životního prostředí

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní metodik prevence a výchovný poradce
- ✓ vedení školy
- ✓ zákonní zástupci žáka

Zastřešující organizace pro bezpečnost silničního provozu

BESIP působící při Ministerstvu dopravy ČR (metodologická podpora a informace) městská a dopravní policie (dozor, vzdělávání a nácvik praktických dovedností) Centrum dopravního výzkumu (odborné publikace) Centrum adiktologie VFN a 1. LF UK Praha (selektivní primární prevence)

2.15 Poruchy příjmu potravy a sebepoškozování

Charakteristika

Porucha příjmu potravy (PPP) – jedná se o okruh onemocnění, kam patří mentální anorexie, bulimie a také přejídání spojené s jinými psychickými poruchami. U PPP jsou typické obavy z tloušťky, manipulace s jídlem, sloužící ke snížení hmotnosti a zkreslené vnímání vlastního těla. K dalším příznakům patří rychlé zhubnutí, BMI 17,5 a méně, zvracení, nespavost, nesoustředěnost, kožní problémy a zhoršená kvalita vlasů. Nejčastěji se projevují během dospívání a rané dospělosti, ale můžou se rozvinout i v pozdějším věku nebo naopak v dětství.

Sebepoškozování – je agresivní chování člověka, které je nasměřováno proti němu samotnému. Pro sebepoškozování je charakteristické, že se opakuje a je návykové. Mezi sebepoškozování patří: řezání, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, kousání, údery nárazy, tahání vlasů a kůže atd. Nejčastějším místem poškozování však bývají ruce, zápěstí a stehna. Ve společnosti se o sebepoškozování ví a mluví velmi málo, s tímto problémem se však potýká mnoho osob, především dospívajících.

Doporučený postup

1. Včasná intervence u rizikových jedinců.
2. Pedagogický pracovník není terapeut. Zprostředkuje zpětnou vazbu žákovi/žákyni a rodině.
3. Zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem.
4. Pokud zákonní zástupci žáka/žákyně odmítají situaci řešit, je nutné kontaktovat OSPOD apod.

Kdo řeší a s kým spolupracuje:

- ✓ třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště – školní metodik prevence a výchovný poradce
- ✓ vedení školy
- ✓ pediatr/praktický lékař
- ✓ zákonní zástupci žáka

2.16 Vniknutí cizí osoby či osob do areálu školy, útok aktivního střelce

Ke vstupu do budovy je využíván pouze hlavní vchod. Neoprávněnému vniknutí do objektu školy je předcházeno kontrolou každé cizí osoby provozním zaměstnancem konajícím službu u vchodu školy. Provozní zaměstnanec identifikuje cizí osobu a vyžaduje po ní informace o důvodu návštěvy. Vstup do školní budovy je povolen výhradně zaměstnancům, žákům školy. Zákonným zástupcům, cizím osobám je vstup do školy umožněn pouze za doprovodu zaměstnance školy a po ohlášení účelu návštěvy a jména navštívené osoby.

Způsob zabezpečení školy:

a) kontrola hlavního vchodu provozním zaměstnancem konajícím službu u vchodu školy
b) uzamčené dveře dalších vstupů do školy
c) zaměstnanci školy mají zakázáno vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoli cizí osobu
d) zajištění budovy elektronickým zabezpečovacím systémem mimo dobu školního vyučování

Pokud dojde i přes výše uvedená opatření k vniknutí cizí osoby či osob a je důvod domnívat se, že jsou tyto osoby nebezpečné, pak je zaměstnanec, který toto zjistí, povinen neprodleně uvědomit Policii ČR a poté neprodleně oznámit tuto skutečnost nadřízenému zaměstnanci – řediteli školy, event. osobě, která je pověřena jeho zastupováním. Poté musí vyčkat příjezdu hlídky a zpřístupnit objekt prohlídce.

Definice pojmu aktivní útočník

Aktivním útočníkem se označuje osoba, která z různých důvodů má potřebu ublížit lidem ve svém okolí. Jeho útok přichází nečekaně a je většinou velmi brutální. Nejčastějšími útočníky ve školách jsou současní či bývalí studenti.

Varovné znaky

- ✓ útočník se často chlubí svému okolí, hledá sympatizanty
- ✓ obdivuje násilí
- ✓ na internetu zveřejňuje své násilnické názory
- ✓ klade řečnické otázky, např. Jaké by to bylo, kdybych někoho zabil?

Poznatky a zkušenosti získané z dosud známých útoků

- ✓ akce je naplánovaná
- ✓ cílem je zabít nebo zranit co nejvíce lidí v krátkém čase
- ✓ místem útoku bývá prostor s velkou hustotou lidí
- ✓ výběr obětí je náhodný
- ✓ různí útočníci volí různé druhy zbraní
- ✓ útok trvá cca 15 min.
- ✓ útočník se obvykle nechce dostat do střetu s policií

Doporučení v případě útoku

- ✓ Uteč! Dostaň se z dosahu útočníka, je nutné myslet na ochranu zdraví a života.
- ✓ Zamkni se! (zabarikáduj, znemožni nebo zkomplikuj vstup).
- ✓ Vypni techniku v učebně (PC, dataprojektory) ticho je důležité.
- ✓ Zapni tichý režim mobilů (přístroj nevypínej)
- ✓ Varuj ostatní (mobil rozhlas).
- ✓ Volej tísňovou linku 158, oznam, kde jsi a co se děje.
- ✓ Zkus zklidnit ostatní v místnosti.
- ✓ Nereaguj na osoby za dveřmi (možná lest).
- ✓ Vyčkej příchodu policie, dbej jejich pokynů, nepleť se do cesty.
- ✓ Braň se.
- ✓ V případě, že jsi učinil všechny výše popsané kroky a útočník se k tobě přesto dostal, udělej vše pro svou ochranu.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- ✓ učitel, třídní učitel
- ✓ školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- ✓ vedení školy

2.17 Nešťastná událost – pohřešování, úmrtí, sebevražda

Předpokládaný průběh

V tomto případě se jedná o nešťastnou událost, která se nestala na půdě školy, ale bude mít velký dopad na žáky, pedagogické i nepedagogické pracovníky. Ihned po události (maximálně do tří dnů po události) můžeme očekávat následující reakce: neštěstí přinese tlak (všichni budou chtít něco vědět – policie, média, učitelé, žáci, zákonní zástupci žáků…). Bude se zdát, že je málo času, začnou se šířit zkreslující informace. Většina začne pociťovat vinu a bude se snažit být solidární. Atmosféra bude emočně vypjatá, zasaženi budou všichni. Všechny zaskočí bezradnost a bezmoc.

Kdo řeší a s kým spolupracuje - doporučený postup

Je nutné počítat s velkým psychickým vypětím, proto je vhodné utvořit operační tým z osob, které unesou zátěž, dokážou být k druhým citliví, vnímaví a dokážou pracovat pod tlakem (vedení školy, psycholog, metodik prevence, výchovný poradce).

1. Získání důležitých informací a zaznamenání průběhu události (školní metodik prevence).
2. Informování zřizovatele školy (ředitel školy, vedení školy).
3. Svolání vedení školy a informování pedagogického sboru (ředitel školy).
4. V případě úmrtí – ustavení pietního místa, postoj školy k případné účasti na pohřbu (vedení školy).
5. Kontaktování zasažené rodiny s vyjádřením účasti a podpory (třídní učitel, školní metodik prevence, ředitel školy).
6. Zajištění externích spolupracovníků (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, obvodní metodik prevence).
7. Práce se třídou oběti (třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, obvodní metodik prevence).